

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0350-а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Білоногова Альона Андріївна

Керівник д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.

Рецензент к.пед.н., доц. Надточій Н. О.

Запоріжжя – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітня програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«____» _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

БІЛОНОГОВІЙ АЛЬОНІ АНДРІЙВНІ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Розвиток академічної мобільності майбутніх вчителів англійської мови у процесі професійної підготовки»

керівник кваліфікаційної роботи (проекту): Пахомова Тетяна Олександрівна,
д.пед.н., професор

затверджені наказом ЗНУ від «13» квітня 2021 року № 590-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту): 30 листопада 2021 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту): теоретико-методологічні засади методики навчання іноземних мов, дослідження особливостей використання мультимедійних засобів навчання, провідні положення впровадження академічної мобільності в Україні та світі

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) сутність академічної мобільності як педагогічного поняття; 2) проблеми у функціонуванні академічної мобільності 3) модель педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	05.05.2021	05.05.2021
Розділ 1	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	24.06.2021	24.06.2021
Розділ 2	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	07.09.2021	07.09.2021
Висновки	Пахомова Т.О., д.пед.н., проф.	19.11.2021	19.11.2021

6. Дата видачі завдання: 05.05.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз;	травень 2021	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	червень 2021	виконано
3.	Написання вступу	червень 2021	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	липень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	серпень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2021	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	листопад 2021	виконано
9.	Захист	грудень 2021	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

Білоногова А.А.

Керівник роботи (проєкту)

_____ (підпис)

Пахомова Т.О.

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

Бережний В.А.

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 61 стор., 73 джерела.

Об'єкт дослідження: академічна мобільність студентів вишів.

Предмет дослідження: процес педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності із використанням мультимедійних технологій в освітньому процесі вишу.

Мета даного дослідження – розробка та експериментальна перевірка моделі педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності в освітньому процесі вишу.

Теоретико-методологічні засади: теоретичні положення Болонського процесу та Європейського простору вищої освіти (В. І. Байденко, В. А. Садовничий, В. М. Філіппов, В. М. Чистохвалов та ін.); психолого-педагогічні концепції реалізації академічної мобільності студентів (Д. Аткінсон, В. В. Зайцев, Є.І. Щепкіна та ін.); дослідження з впровадження мультимедійних технологій та програмних засобів у навчально-пізнавальний процес (А. І. Данилова, Т. М. Лукіна, В. Г. Сиромятников, І. В. Роберт, Н. І. Пак та ін);

Отримані результати. Встановлено, що для реалізації процесу забезпечення готовності студентів до академічної мобільності засобами мультимедійних технологій у рамках виконання веб-квест проєкту з метою усунення бар'єрів, що перешкоджають участі в академічній мобільності, ефективною буде модель педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності, що включає шість блоків: цільовий (мета і завдання); методологічний (принципи та підходи); змістовний (веб-квест проєкт, що охоплює теоретичне та практичне навчання); технологічний (форми, засоби навчання, педагогічні умови); процесуальний (етапи); аналітико-результативний (критерії, рівні, результат).

Ключові слова: академічна мобільність, веб-квест, інтернаціоналізація, проєктний метод, студентоцентризований підхід

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ	8
1.1 Сутність академічної мобільності як педагогічного поняття	8
1.2 Учасники, види та форми академічної мобільності	11
1.3 Проблеми у функціонуванні академічної мобільності.....	18
1.4 Модель педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності.....	22
РОЗДІЛ 2 ВЕБ-КВЕСТ ЯК РЕСУРС ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ	26
2.1 Фаза проєктування	26
2.2 Фаза втілення	38
2.3 Фаза рефлексії	45
2.4 Результати експериментального навчання.....	47
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

Всеосяжні глобалізація та інтеграція як головні тенденції розвитку сучасного світу формують новий каркас системи європейської вищої освіти. У процесі інтеграції українських вишів та науки до Європейського простору вищої освіти ключове місце відводиться академічній мобільності, яка є гарантією якості вищої освіти, сприяє якісному покращенню академічної співпраці, формуванню нових компетентних трудових ресурсів, здатних зайняти гідне місце на міжнародному ринку праці. У зв'язку із цим проблема педагогічного забезпечення академічної мобільності є сферою особливої уваги вчених, міжнародної громадськості, роботодавців, держави, студентства.

Академічна мобільність є інструментом та метою формування Європейського простору вищої освіти. Вчені наголошують на актуальності процесів академічної мобільності, водночас вказуючи на суперечливе ставлення фахівців до цієї теми. Дослідження науковців націлені на встановлення єдиних вимог до вищої освіти, вироблення механізмів порівнянності та сумісності компетенцій, запровадження загальної системи оцінки якості освіти, в результаті – розширення можливостей для молоді при виборі місця навчання, а надалі і роботи. Об'єктивно інтеграція України до Європейського простору вищої освіти на сучасному етапі стає вкрай актуальним і водночас складним процесом. Так, на думку В. О. Садівничого, треба обов'язково використати академічну мобільність студентів. Необов'язково вчити їх весь час в одних стінах. Можна пропонувати програми в інших центрах. Підвищення якості вищої освіти – серйозне питання, воно потребує систематичної роботи всієї системи освіти. [Гуляєва 2005, с. 77].

Важливість розширення академічної мобільності означена в Постанові Кабінету Міністрів України № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»). Ключовими аспектами нового положення є надання права на участь у програмах академічної

мобільності усім учасникам освітнього процесу; чітке визначення видів та форм академічної мобільності; закріплення принципу перезарахування отриманих кредитів на основі Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), зокрема шляхом порівняння змісту навчальних програм, а не назв курсів; збереження місця навчання та стипендії для студентів та місця роботи для працівників ВНЗ, які беруть участь у програмах академічної мобільності. [Академічна мобільність як...]

Як ключові заходи щодо розвитку мобільності на інституційному, національному та європейському рівнях зазначені такі заходи, як усунення існуючих бар'єрів на шляху розвитку мобільності; використання інструментів гарантії якості та прозорості для просування високоефективної мобільності; вдосконалення інформування про індивідуальні, інституційні, соціальні переваги періодів навчання за кордоном; підвищення мобільності за допомогою вдосконалення інформації про освітні програми; розробка та впровадження власної стратегії інтернаціоналізації та сприяння мобільності відповідно до профілю ВНЗ, за участю студентів, викладачів та іншого персоналу ВНЗ [Калінічева 2010, с. 45].

Для успішного досягнення мети потрібно не лише реформування вищої освіти, адаптація навчальних програм, взаємне визнання результатів іспитів на міжнародному рівні, а й педагогічне забезпечення готовності студентів до академічної мобільності.

Таким чином, актуальність для теорії педагогіки представляє аналіз бар'єрів, що ускладнюють академічну мобільність студентів, а також необхідність розробки педагогічного забезпечення академічної мобільності студентів на основі конструювання моделі, що включає спеціально відібрані педагогічні умови, орієнтовані формування готовності студентів до академічної мобільності. У цьому є доцільним використання мультимедійних технологій разом із проектними технологіями, що зумовлює мотивуючу освітнє середовище, повноту і адекватність інформації, динамічне взаємодія між студентами. Актуальність для практики освіти реалізація моделі

педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності, що може бути засобом вирішення проблем України з академічною мобільністю.

Для розкриття теми дослідження важливе значення мають роботи з розвитку та організації академічної мобільності [Байденко 2010; Чистохвалов 2008]; різні аспекти педагогічного забезпечення у галузі освіти [Захарова 2002; Кларин 2008; Хуторской 2003]; положення про педагогічні технології [Архангельский 1980; Беспалько 2002; Бордовский 2004; Кларін 2008; Полат; Селевко 2008] та інших.

Проблема впровадження мультимедійних технологій та програмних засобів у навчально-пізнавальний процес знайшла відображення у дослідженнях Т. С. Терновської [Терновская], В. І. Тузлукової [Тузлукова], А. А. Федосєєва [Федосеев 2006], В. В. Копилової [Копилова 2003], Н. Л. Дашниць [Дашниц], І. В. Роберт [Роберт 2004] та інших.

В останні роки було захищено низку дисертацій з педагогічних наук, з проблем розвитку академічної мобільності та інтернаціоналізації вищої освіти в Україні [Костюк 2020; Триндюк 2017; Шитікова 2019; Скирда 2020].

Тема дослідження змісту та організації академічної мобільності широко розглядається у зарубіжній та вітчизняній науковій літературі, що свідчить про значущість цієї проблеми. Однак концептуальні трансформації, що відбуваються у вищій школі, ще не в повному обсязі осмислені науково-педагогічними кадрами.

Мета дослідження: розробка та експериментальна перевірка моделі педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності в освітньому процесі вишу.

Об'єкт дослідження: академічна мобільність студентів вишів.

Предмет дослідження: процес педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності із використанням мультимедійних технологій в освітньому процесі вишу.

Завдання дослідження:

– на основі аналізу психолого-педагогічної літератури виявити сутність академічної мобільності, уточнити зміст поняття «готовність до академічної мобільності» та визначити її структуру;

– виявити та проаналізувати фактори – бар'єри, що ускладнюють участь студентів в академічній мобільності;

– розробити та перевірити у дослідно-експериментальній роботі модель педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності з використанням мультимедійних технологій.

Відповідно до мети та завдань дослідження було використано комплекс теоретичних **методів**, до яких відносять: аналіз та узагальнення наукових джерел, моделювання, аналогію, порівняння, узагальнення, комплексну оцінку. З комплексу емпіричних методів застосовувалися: спостереження, бесіди, інтерв'ювання, анкетування, тестування, експертні оцінки, вивчення педагогічного досвіду, педагогічний експеримент.

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що розширено теоретичні уявлення про академічну мобільність у системі вищої освіти (визначено учасників академічної мобільності та їх компетенції, проаналізовано форми академічної мобільності, виявлено бар'єри академічної мобільності); дослідження дозволяє уточнити зміст поняття «готовність студентів до академічної мобільності» та її структуру.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що положення та висновки, що містяться в ньому, є основою для розробки технологій педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності. Розроблений веб-квест проєкт та пакет методичних вказівок щодо забезпечення готовності студентів до академічної мобільності може бути використаний під час викладання дисциплін «Сучасні технології в навчанні», «Методика викладання іноземної мови».

Структура роботи визначалася логікою дослідження. Робота складається з вступу, двох розділів, висновку, списку використаних джерел (73 джерела). Загальна кількість сторінок – 61.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

1.1 Сутність академічної мобільності як педагогічного поняття

Академічна мобільність – не нове явище в освіті, однак в сучасному контексті створення Європейського простору вищої освіти воно набуло іншого статусу та ваги. Разом з тим, аналіз та дискурс сучасного стану теоретичних досліджень у галузі феномену академічної мобільності демонструє велике розмаїття теорій та відсутність фундаментальних досліджень в освіті.

Заслуговує на увагу дослідження М.А. Ставрук, у якому вона виділяє чотири підходи до визначення поняття академічної мобільності: функціональний, особистісний, культурологічний, віртуальний [Ставрук 2011, с. 45].

Функціональний підхід дозволяє розглядати академічну мобільність із позиції функціональних особливостей: навчання, науково-дослідної діяльності, практики. Цього підходу дотримуються міжнародні організації: ЮНЕСКО, Асоціація з академічного співробітництва (АСА, Academic Cooperation Association), Європейська комісія, Робоча група з контролю реалізації Болонського процесу (BFUG) та інші.

ЮНЕСКО (UNESCO) дає таке визначення: термін «академічна мобільність» включає період навчання, викладання та/або дослідження в країні, яка відрізняється від країни постійного проживання студента, викладача або вченого (країни відправлення). Цей період обмежений за часом і передбачає повернення додому студента чи викладача після завершення процесу навчання чи викладання. Термін «академічна мобільність» не включає

міграцію з однієї країни до іншої. Академічна мобільність студентів передбачає можливість часткового навчання у вузах-партнерах з подальшим визнанням як часу навчання у зарубіжному вузі, так і одержаних там залікових одиниць ECTS [Академічна мобільність].

Мобільність європейських студентів, викладачів та дослідників є ключовим принципом формування Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору, що передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення європейських студентів, викладачів та дослідників у цих просторах з метою акумулювання на особистісному рівні академічного та загальнокультурного потенціалу розвитку національних систем вищої освіти та збільшення їхнього вкладу в соціально-економічний розвиток своїх країн [Калінічева 2011].

У ракурсі функціонального підходу академічна мобільність переважно розглядається лише як механізм реалізації міжнародної освітньої політики, тим самим обмежуючи поняття цього феномена [Костюк 2020; Обет].

Прихильники особистісного підходу вбачають у академічній мобільності інструмент розвитку особистісних якостей, спосіб самореалізації індивідуума. Такі вчені, як А. Чумаченко, В. М. Філіппов, В. М. Чистохвалов, М. В. Ларіонова, О. М. Шеремет, та інші вважають, що академічна мобільність – це інтегративна особистісна характеристика [Чумаченко 2011; Чистохвалов, Филлипов 2008; Ларионова 2006; Шеремет 2009]. Так, Н. М. Гуляєва дає таке визначення: «Мобільність студентів сприяє культурному та академічному обміну та співробітництву, зростанню особистісного капіталу та отриманню нових умінь та навичок для успішної участі в суспільстві після закінчення навчання» [Гуляєва 2005, с. 77].

Визначення академічної мобільності у О.М. Шеремет дано теж у рамках особистісного підходу – це інтегративна особистісна характеристика, виражена у спроможності долати міжнародні мовні та міждержавні бар'єри та оперативно реагувати на мінливі умови довкілля задля досягнення своїх освітніх цілей [Шеремет 2009, с. 4].

В. А. Бордовський звужує визначення академічної мобільності та у своєму тлумаченні недооцінюють необхідність фізичного переміщення студентів у процесі академічної мобільності, уміння керувати власною освітньою діяльністю, будувати свій індивідуальний освітній маршрут, чітко переслідуючи певні цілі, прогнозувати свою професійну діяльність з урахуванням вимог нової доби та нового суспільства. Таким чином, академічна мобільність має на увазі здатність і прагнення до безперервної освіти [Бордовский 2004, с. 5].

Слід зазначити, що прихильники особистісного підходу дещо упускають значення механізмів та умов здійснення академічної мобільності, у такому разі термін «академічна мобільність» стає тотожним самовдосконаленню особистості.

У культурологічному підході відбувається акцентування на соціокультурній детермінованості академічної мобільності як інструменті культурного та інтелектуального обміну. З погляду Д. Хоффмана [Hoffman 2009, р. 348], В. Папаціби [Papatsiba 2005, р. 30], Д. Кембера [Kember 2006, р. 257] – це можливість набуття міжкультурних навичок та підготовки студентів до роботи в міжнародному середовищі, що допомагають долати національну самодостатність.

Представники культурологічного підходу бачать в академічній мобільності сукупність низки заходів, таких як подорож, проживання, навчання, проходження практики, проведення дослідницької роботи в іншому соціально-культурному середовищі. На думку фінського вченого Д. Хоффмана, більшість людей, які виважено приймають рішення про проведення певного періоду часу за кордоном, керуються певною цікавістю та бажанням зіткнутися з культурними відмінностями [Hoffman 2009]. Важливо, щоб окрім «цікавості» у студентів, які беруть участь в академічній мобільності, була чітка мотивація та конкретні цілі, пов'язані з їхньою освітою. Інакше академічна мобільність може перетворитися на освітній туризм.

Прихильники віртуального підходу В. І. Нечаєв, С. А. Шаронова,

Д. Враа-Дженсен включають у поняття академічної мобільності віртуальну мобільність та пересування студентів у рамках дистанційної освіти [цит.за: Шитікова 2019].

Важливо зазначити, що, починаючи зі Звернення європейських ректорів у Саламанці (2001 р.), у болонських документах наголошується, що «віртуальна мобільність не є заміною фізичної мобільності» [Рябов]. Ми згодні з дослідниками, представниками перших трьох підходів, які є більш категоричними і не розглядають віртуальну мобільність як складовий елемент академічної мобільності, а дистанційне навчання як засіб академічної мобільності. Але в умовах сучасного епідеміологічного стану у світі, дистанційне навчання може видатись єдиним можливим варіантом академічної мобільності.

Визначення, яке відповідає завданням нашого дослідження, поєднує ідеї усіх зазначених підходів. Академічна мобільність – це діяльність суб'єкта освітнього процесу, детермінована подіями, що змінюють освітнє середовище, результатом якої виступає самореалізація особистості в освіті та професії.

1.2 Учасники, види та форми академічної мобільності

В академічній мобільності виділяють наступних учасників: ініціатор академічної мобільності, суб'єкт академічної мобільності, сторона, що приймає. При цьому ініціаторами академічної мобільності є рідний виш або його підрозділи, іноземний виш або його підрозділи, держава рідна, держава іноземна, вітчизняні та зарубіжні недержавні організації, міжнародні державні організації, підприємства, роботодавці, батьки. Суб'єктами академічної мобільності є студенти, магістранти, аспіранти, науковці, докторанти, професорсько-викладацький склад, адміністрація вишу. Роль сторони, яка приймає, виконують іноземні чи будь-які, відмінні від постійного місця

навчання чи роботи, вузи.

Типологію суб'єктів організації студентської мобільності на національному та міжнародному рівнях показано на рис.1.1:

Рисунок 1.1

Типологія суб'єктів організації студентської мобільності

За формою організації академічної мобільності слід розрізняти такі:

1. Індивідуальні ініціативи. Ця форма організації академічної мобільності широко поширена в Україні. Вона реалізується через недержавні організації, міжнародні організації, підприємства, роботодавців. Під індивідуальною академічною мобільністю розуміється переміщення студента або співробітника, що має відношення до освіти, на певний період до іншої освітньої або наукової установи (у своїй країні або за кордоном) для навчання, викладання, проведення досліджень або підвищення кваліфікації, після чого студент, викладач, дослідник або адміністратор повертається до свого основного навчального закладу. Ініціаторами цієї форми є як Україна, так і іноземні держави.

2. Спільні освітні чи дослідні програми.

3. Програма подвійного навчання.

Формами академічної мобільності учасників освітнього процесу, що здобувають освітні ступені молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії у вітчизняних вишах, є:

- навчання за програмами академічної мобільності;
- мовне стажування;
- наукове стажування.

Формами академічної мобільності для осіб, що здобувають науковий ступінь доктора наук, науково-педагогічних, наук і педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу є:

- участь у спільних проєктах;
- викладання;
- наукові дослідження;
- наукове стажування;
- підвищення кваліфікації [Академічна мобільність].

Різниця між спільними програмами та програмами подвійного навчання полягає у практиці видачі дипломів. У спільних програмах студенти зазвичай

отримують один диплом, випущений спільно кількома вузами; у програмах подвійних ступенів студенти отримують дипломи окремо від кожного вишу.

Останнім часом програми взаємодії між вишами стають найпоширенішими. В основі програм: розширення спектра освітніх програм; зміцнення кооперації у дослідженнях; підвищення інтернаціоналізації; підвищення міжнародної впізнаваності та престижу вузу [Байденко 2004]. Ці програми вперше з'явилися в Європі в 1990-і рр., зростання їхньої кількості стало важливим світовим трендом, змушуючи виши, уряди, фонди та агенції акредитації у всьому світі обміркувати подальшу стратегію розвитку.

4. «Літні»/«Зімові» школи. Ця форма лише останнім часом почала відноситись до форми академічної мобільності, раніше літні практики та стажування тривалістю менше 6 місяців не входили до академічної мобільності [Положення].

Основними видами академічної мобільності в Україні є:

- ступенева мобільність – навчання у виші, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, для здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом (документами) про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше вищих навчальних закладів;

- кредитна мобільність – навчання у виші, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, для здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та / або відповідних компетентностей, результатів навчання (без здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи), які будуть визнані у виші постійного місця навчання вітчизняного чи іноземного учасника освітнього процесу [Академічна мобільність].

У Болонському процесі розрізняють два види академічної мобільності: вхідну/вихідну «вертикальну» та вхідну/вихідну «горизонтальну» (*Incoming and outgoing diploma/degree mobility, credit mobility*). Також у міжнародних документах зустрічається вживання таких термінів як мобільність кредитів та

ступенів, що аналогічно горизонтальній та вертикальній мобільності відповідно. Участь у вертикальній мобільності передбачає повне навчання студента для отримання ступеню у іншому виші. Під горизонтальною мобільністю розуміється навчання у виші, який приймає, протягом обмеженого періоду (семестру, навчального року) [The Bologna Process].

Освітню мобільність у Європейському Союзі забезпечує низка спеціальних програм з багатомільйонними бюджетами. За 20 років програмою Erasmus скористалися понад 1,7 млн громадян ЄС. Для академічних обмінів між державами Євросоюзу та іншими країнами в рамках цього проєкту працює програма Erasmus-Mundus («Еразм-Світ»). Проте, незважаючи на фахову підтримку з боку ЄС, нею скористалися лише поодинокі ВНЗ України, які мають реальні партнерські зв'язки з ВНЗ країн Євросоюзу [Академічна мобільність як...].

Розрізняють, також й такі види академічної мобільності:

- пряма мобільність – переміщення студентів, аспірантів, викладачів зі своєї країни за кордон;
- зворотна мобільність – переміщення іноземних громадян для навчання або проведення досліджень у їхні країни;
- експортна мобільність, або зовнішня мобільність – з погляду країни-постачальника студента;
- імпортована мобільність, або вхідна мобільність – з погляду країни-донора [Академічна мобільність].

Адаптація національної системи освіти до загальноєвропейських критеріїв дозволить державі забезпечити принципову можливість розвитку академічної мобільності української вищої освіти. Інструменти й способи забезпечення сумісності та порівнюваності національних складових в рамках європейської системи вищої освіти розроблено в наступних базових документах Болонського процесу:

- всеосяжна рамка кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (*The Overarching Framework for Qualifications in the European Higher*

Education Area – QF-EHEA), заснована на Дублінських дескрипторах;

- європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (*European Qualifications Framework for Lifelong Learning – EQF-LLL*), ініційована Європарламентом та Єврокомісією;
- кроки з розробки національних рамок кваліфікацій, ухвалені на Лондонській конференції міністрів, відповідальних за вищу освіту;
- рекомендації країнам з проведення процесу верифікації – критерії і процедури для підтвердження сумісності рамок освіти. Завершення процесу самоідентифікації має бути зафіксовано у *Diploma Supplement* через вказівки про зв'язок національної рамки кваліфікацій і *QF-EHEA*;
- критерії і процедури узгодження національних рівнів кваліфікації з Європейською рамкою кваліфікації (Додаток до листа Європарламенту і Ради Європи від 06.04.2008 року № 14499);
- стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG*);
- керівництво користувача ECTS (*European credit transfer and accumulation System users guide*) у новій редакції 2009 року;
- Європейський реєстр агенцій із забезпечення якості (*European Quality Assurance Register for Higher Education*);
- Зальцбурський принцип розробки докторських програм для європейського суспільства знань;
- Хартія європейських університетів для освіти впродовж життя [Академічна мобільність як...].

Наріжною проблемою Європейського простору вищої освіти експерти Болонського процесу називають розробку і впровадження національних рамок кваліфікації на основі результатів навчання. «Рамка кваліфікації є важливим інструментом, який забезпечує порівнюваність і прозорість в ЄПВО і полегшує рух студентів всередині систем вищої освіти й між ними»

[Болонский процесс 2006].

В аналітичній записці «Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір» зазначається, що з урахуванням європейського досвіду академічної мобільності, постає спектр завдань, котрі повинні бути вирішені на державному рівні і стати основою вироблення стратегії розвитку академічної мобільності у вищій освіті як однієї з форм її інтеграції у світовий освітньо-науковий простір [Академічна мобільність як...]:

1. Законодавчо-нормативне забезпечення академічної мобільності включає в себе відповідне оновлення державного законодавства щодо вищої освіти; візової підтримки академічної мобільності; захисту прав і безпеки іноземних студентів; розробку внутрішньоуніверситетського нормативно-правового забезпечення академічної мобільності з урахуванням специфіки освітніх закладів; створення механізмів реалізації різних форм академічної мобільності узгоджених із законодавчими положеннями ЄС та нормами міжнародного права.

2. Інфраструктурне і матеріально-технічне забезпечення академічної мобільності передбачає створення відповідних структурних підрозділів в штатному розписі ВНЗ, які повинні організовувати й шукати джерела фінансування міжнародного навчання, стажування й обмінів, надавати інформаційну та консультативну підтримку щодо програм і грантів з академічної мобільності, допомогу в оформленні необхідних документів, візовий супровід, медичне страхування тощо; розвиток інфраструктури ВНЗ, перш за все, гуртожитків, сучасно оснащеного аудиторного фонду тощо.

3. Кадрове забезпечення академічної мобільності. Великою проблемою є майже повна втрата ефективних структур і методики підготовки викладачів та кураторів для роботи з іноземцями, особливо на підготовчих факультетах. Існує гостра необхідність повернення таких напрямків підготовки фахівців, зокрема, в філологічні вузи.

4. Інформаційне забезпечення і супровід академічної мобільності

передбачає створення й щотижневе оновлення багаторівневої інформаційної мережі, яка повинна акумулювати та розповсюджувати актуальну інформацію щодо академічної мобільності для всіх учасників навчального процесу через інтернет-сторінку на сайті ВНЗ, проведення інформаційних семінарів за певними грантовими й обмінними програмами; створення дієвих механізмів рекламування переваг навчання в Україні для іноземних студентів тощо.

5. Фінансове забезпечення академічної мобільності передбачає збільшення державної фінансової підтримки участі талановитої та соціально незахищеної студентської молоді в закордонних освітніх програмах; розвиток програм державного та приватного кредитування і субсидування академічної мобільності; пошук грантів; вирішення фінансових аспектів академічних обмінів в рамках партнерства ВНЗ різних країн.

6. Адаптаційні програми для учасників академічних обмінів передбачають створення відповідних інфраструктур (в першу чергу дієвого кураторства) для підтримки в адаптації іноземних студентів: правової обізнаності, медичного забезпечення, організації побуту й дозвілля, курсів з мовної та загальнокультурної адаптації тощо.

Тож, ці завдання державного рівня повинні мати свою імплементацію на рівні окремого вишу задля забезпечення умов ефективного функціонування програм академічної мобільності. В рамках нашого дослідження ми будемо торкатися проблем інформаційного забезпечення та кураторства.

1.3 Проблеми у функціонуванні академічної мобільності

Виходячи з аналізу теоретичних джерел про академічну мобільність, можна виділити три рівні проблем: держава, виш або окремий студент.

Таблиця 1.1

Рівнева характеристика перешкод академічної мобільності

Учасники академічної мобільності	Проблеми, що обумовлені компетенцією учасника
Держава	<ul style="list-style-type: none"> – недостатнє фінансування; – суттєві відмінності у планах та програмах навчання у вишах різних країн; – проблема перезарахування вивчених у закордонних вузах предметів та навчальних дисциплін (відсутність закону); – проблеми законодавчого та фіскального характеру, що виникають при реалізації спільних освітніх програм; – відсутність національних політик мобільності.
Заклад освіти	<ul style="list-style-type: none"> – суттєві відмінності у планах та програмах навчання у вишах різних країн; – проблема перезарахування вивчених у закордонних вузах предметів та навчальних дисциплін; – проблема мотивації студентів у всіх вишах у рамках усіх програм; – відсутність інституційних стратегій мобільності; – відсутність достатнього досвіду міжнародного налагодження співробітництва; – відсутність підтримки з боку місцевих органів управління освітою; – відсутність підтримки з боку майбутніх роботодавців; – недостатнє знання іноземної мови вітчизняними викладачами (для вхідної мобільності); – незадовільна робота адміністративних структур вишу; – недостатній фінансовий ресурс вишу; – комунікаційні проблеми: нелегко узгодити зміст спільної діяльності. Досягти спільного розуміння; – труднощі підтримання якості навчання відповідно до вимог партнера.
Студент	<ul style="list-style-type: none"> – отримання своєчасної та повної інформації про можливості навчання за кордоном; – проблема перезарахування вивчених у закордонних вузах предметів та навчальних дисциплін; – мовні проблеми; – відсутність досвіду самостійного вирішення побутових та інших питань, пов'язаних з навчанням та проживанням у закордонному ВНЗ; – проблема мотивації; – нерозуміння процесу академічної мобільності.

Узагальнюючи результати досліджень та, виходячи з предмета нашої

роботи, ми виділили наступні бар'єри, що ускладнюють розширення академічної мобільності та знижують якість результатів від участі в ній:

- мотиваційний – відсутність мотивації внаслідок нерозуміння всіх переваг та вигод від участі в академічній мобільності,
- інформаційний – незнання термінології, нерозуміння процесу академічної мобільності, відсутність інформації про можливості участі в стажування, отримання грантів, стипендій та іншого (почасти це і вирішення фінансових проблем);
- оціночний – невміння оцінити запропоновані програми з академічної мобільності та невміння оцінити результати від участі в академічній мобільності;
- діяльнісний – відсутність самостійного досвіду вирішення побутових проблем у зарубіжній країні, недостатній досвід роботи в команді;
- соціокультурний – недостатній обсяг знань про традиції інших народів та їх менталітет;
- комунікативний – недостатній рівень володіння мовою» заважає якісно вчитися за кордоном, а також складнощі у встановленні контактів із закордонними колегами (хоча це й має бути однією з переваг участі в академічній мобільності – налагодження особистих контактів);
- креативний – невміння генерувати ідеї та передбачати їх наслідки.

На основі зарубіжних досліджень [Enhancing], ми провели свій власний моніторинг студентів Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Слід звернути особливу увагу на те, що тільки 5% із опитаних студентів свідчать про наявність власного досвіду участі у програмах академічної мобільності. При цьому 43% респондентів, що брали участь в опитуванні, взагалі не беруть до уваги можливість навчання за кордоном; лише 4% студентів навчалися певний період в одному з університетів за кордоном, при цьому більше половини студентів не планують своєї участі у міжнародних програмах академічної мобільності; лише 4%

студентів вивчали окремі предмети в іншому ВНЗ у рамках обміну студентами. При цьому 55% студентів не вивчали та не планують це робити.

Модель педагогічного забезпечення готовності студентів, яку ми пропонуємо в нашому дослідженні буде спрямована на подолання зазначених бар'єрів та буде більш ефективною за умов застосування мультимедійних технологій навчання (веб-квест).

1.4 Модель педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності

Виходячи з предмета нашого дослідження – процес педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності з використанням мультимедійних технологій в освітньому процесі вузу – та враховуючи бар'єри, які необхідно подолати для участі в академічній мобільності, доцільно уявити структуру готовності студентів до академічної мобільності як єдність наступних взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-оцінний, інформаційний, діяльнісно-креативний, соціокультурний, комунікативний.

Мотиваційно-оцінний компонент готовності, забезпечуючи цілісний характер даного явища, відображає впевненість, активну позицію у здійсненні вибору, інтерес, прагнення досягти успіху, потребу успішно виконати поставлене завдання, уміння аналізувати та критично мислити. Чим важливіший для студента мотив і чим глибше він ним осмислюється, тим швидше створюються сприятливіші умови для формування готовності до діяльності [Дьяченко 2006].

Інформаційний компонент готовності студентів до академічної мобільності представлений сукупністю знань більшості базових термінів, нормативної бази, основних фактів історії розвитку академічної мобільності,

чіткого розуміння процесу академічної мобільності в контексті єдиного європейського освітнього простору, необхідних студенту для ефективного вирішення завдань, що виникають під час підготовки до академічної мобільності [Хеннінгер 2008].

Діяльнісно-креативний компонент готовності включає творчий потенціал, мобілізацію сил, зосередженість на задачі, відволікання від перешкод, самоконтроль, вміння керувати діями, вміння ставити цілі, знаходити кошти для досягнення мети, подолання сумнівів у самостійному виборі програми, вишу, маршруту [Гринько 2011].

Соціокультурний компонент є вміння адаптуватися до традицій чужої культури, високий рівень міжкультурної компетенції, вміння аналізувати, порівнювати та узагальнювати знання про традиції та менталітет [Бердичевский 2003; Библер 2009].

Комунікативний компонент включає мовний компонент, оскільки участь в академічній мобільності неможлива без знання іноземної мови, яке надає можливості контактувати у групі та із зарубіжними колегами [Калінічева 2011].

Педагогічне забезпечення готовності відбувається у процесі реалізації моделі педагогічного забезпечення готовності до академічної мобільності, яка базується на технології веб-квест проєкту, який забезпечує взаємодію та взаємопроникнення мотиваційно-оціночного, інформаційного, діяльнісно-креативного, соціокультурного, комунікативного компонентів.

Таким чином, процес забезпечення готовності студентів до академічної мобільності є формуванням та розвитком усіх компонентів готовності. Суб'єктами освітньої діяльності є студенти. Педагогічне забезпечення академічної мобільності відбувається у процесі реалізації моделі педагогічного забезпечення готовності до академічної мобільності, яка базується на ідеях студентоцентрованого підходу [Горлицкая; Шубина 2006; Gibbs 2005; Kember 2006], проєктного підходу [Подшивалова; Полат], процесного підходу [Вербицкий 2001].

Розроблена модель педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності включає шість блоків: цільової (мета і завдання); методологічний (принципи та підходи); змістовний (веб-квест проєкт, що охоплює теоретичне та практичне навчання); технологічний (форми, засоби навчання, педагогічні умови); процесуальний (етапи); аналітико-результативний (критерії, рівні, результат).

Під веб-квест проєктом ми розуміємо проєкт, у якому основний матеріал, з яким працюють студенти, розміщено на різних веб-сайтах.

Відповідно до критеріїв оцінки якості, розроблених Т. Марчем, у якісному освітньому квесті має бути чітко поставлене завдання, приковує інтерес студентів, провокує мислення вищого порядку, розподіл функцій. Все це гарантує різні аспекти бачення проблеми та грамотне застосування інтернет-джерел [цит.за: Dodge]. У зразкових веб-квестах простежується зв'язок з актуальною проблематикою; висновок веб-квеста безпосередньо пов'язаний із введенням проблеми, накопичуються загальні професійні компетенції, актуальні та затребувані у житті. Так само вкрай важливо, щоб результатом веб-квесту був новий продукт. Виходячи з теоретичних викладок Б. Доджа, виділяється три принципи класифікації веб-квестів: короткострокові та довгострокові, залежно від періоду часу, відведеного виконання веб-квеста; монопроєкти та міжпредметні веб-квести, відповідно до предметної наповненості; веб-квест «наукове дослідження», веб-квест «журналістське розслідування» та інші відображають тип завдання, яке виконують студенти [Dodge].

Категорії, за якими розподіляють найбільш вдалі за оцінкою спеціалістів веб-квести на порталі Університету Сан-Дієго та на сайті <http://bestwebquests.com>, наступні: мистецтво та музика; бізнес та економіка; англійська мова; іноземні мови; та інші (всього 12 категорій).

Також є категорія, до якої можна віднести і квест, який буде розглядатися в даній роботі – «професійна освіта та кар'єра».

Типовий веб-квест будується за спеціальною «формулою веб-квестів» та складається з наступних обов'язкових частин: вступ (*Introduction*), завдання (*Task*), порядок роботи та необхідні ресурси (*Process*), оцінка (*Evaluation*), висновок (*Conclusion*). З метою формування готовності студентів до академічної мобільності був розроблений веб-квест, який дозволяє зняти бар'єри, які ускладнюють академічну мобільність: мотиваційний, інформаційний, оцінний, діяльнісний, соціокультурний, комунікативний, креативний [Bauman; Schrock].

В середині 90-х років вченими Б. Доджем (B. Dodge) та Т. Марчем (T. March) було створено концепцію веб-квестів. Концепція “WebQuest” (тобто пошуково-орієнтована діяльність в Інтернеті) найбільш інтенсивно стала використовуватися у 1995 року. Берні Додж запровадив інші терміни для опису нового освітнього простору, що базується на активному використанні ресурсів всесвітньої електронної мережі. Для забезпечення чіткості та ефективності роботи з практично невичерпними ресурсами повсюдно протягнутого електронного павутиння потрібно детально розробити структуру веб-квесту, а це, у свою чергу, значно збагатило і деталізувало підходи та етапи виконання завдань за проектною методикою в цілому.

РОЗДІЛ 2

ВЕБ-КВЕСТ ЯК РЕСУРС ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Як технологічні ресурси для педагогічного забезпечення академічної мобільності студентів обрані мультимедійні технології, що дозволяють організувати процес навчання в рамках студентоцентрованого підходу.

Оскільки студентоцентрований підхід є основним принципом Болонських реформ, ми вважаємо його вкрай важливим, оскільки студенти, які вирушають на навчання до іншого вузу, неминуче зіштовхнуться із цим підходом. У цьому підході основна увага сфокусована на досягненні результатів навчання, які є головним підсумком освітнього процесу для тих, хто навчається з погляду знання, розуміння та здібностей, а не на прийоми, засоби та методи навчання, які застосовує викладацький склад для отримання запланованих результатів.

Внаслідок цього зміна методичного, організаційного та технологічного забезпечення, а також зміна ролі викладача є неминучим. Викладач все більшою мірою стає систематизатором знань та консультантом студентів. Виходячи з студентоцентрованої концепції, викладач виконує інші функції, ніж раніше, у процесі набуття студентами необхідних компетенцій. Зберігаючи статус керівника, викладач повинен гарантувати організацію високого рівня спрямування студентів у процесі вирішення ними тих чи інших завдань. Це стосується адекватного відбору даних, визначення якісних джерел інформації, організації грамотних навчальних ситуацій, розширення дисциплінарних кордонів, усунення виявлених прогалин у знаннях. Використання студентоцентрованого підходу безперечно змінює функції, які виконують студенти в освітньому процесі: високий ступінь усвідомленості активної участі у навчанні, уміння працювати з величезною кількістю джерел інформації при вирішенні теоретичних та практичних завдань, уміння

працювати у нелінійно організованому процесі навчання [Терновская].

При реалізації студентоцентрованого підходу у процесі формування готовності студентів до академічної мобільності потрібно дотриматися наступних установок:

- гарантія активного, а не пасивного вивчення матеріалу;
- акцент на глибоке вивчення та розуміння матеріалу, що вивчається;
- збільшена відповідальність із боку студента;
- автономія студента;
- взаємозв'язок та взаємозацікавленість між викладачем та студентами;
- взаємоповага викладача та студентів;
- рефлексивний підхід до процесу навчання як з боку вчителя, так і з боку студента.

В основу технологічного супроводу моделі педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності було покладено веб-квест-проект, стандартна структура якого може бути представлена трьома обов'язковими фазами: проєктування, здійснення, рефлексії. При цьому його етапи (мотиваційний, пізнавальний, продуктивний) узгоджуються із послідовним зняттям виявлених бар'єрів академічної мобільності.

Виходячи з цього, відбираючи сервіси для використання у навчальному процесі, ми згрупували їх відповідно до фаз здійснення етапів та завдань веб-квест проєкту: фаза проєктування, фаза втілення, фаза рефлексії.

2.1 Фаза проєктування

Фаза проєктування етапів та завдань веб-проекту викладачем є початком та найважливішим елементом його підготовки. Правильне проєктування

дозволяє підвищити якість та ефективність всього освітнього процесу. У сучасному світі, за наявності величезної кількості джерел інформації, необхідно переробити та структурувати колосальний обсяг матеріалу, що підходить для занять і без мультимедійних технологій не обійтися. Фаза проєктування передбачає вирішення наступних загальних завдань: виявлення потреб студентів та формулювання цілей; тематичне планування; визначення завдань для веб-проєкту; розробку планів проведення заняття; підбір необхідного для здійснення веб-проєкту матеріалу; вибір форм самостійної роботи студентів; визначення методів контролю.

Ми розробили веб-квест проєкт “*My future successful career*”. З метою адаптації до потреб для нашого веб-квест проєкту ми дещо змінили формулу традиційного веб-квесту: збільшили кількість завдань, залишивши загальні для всіх завдань вступ та висновок, розподілили всі частини по етапах згідно моделі педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності. Відмінні характеристики кожного етапу полягають у досягненні різних завдань; кожен із наступних етапів включає результати попереднього може існувати лише з їхньої основи. Так, перший етап – мотиваційний – націлений на зняття мотиваційного та оцінного бар'єрів розширення академічної мобільності і включає введення веб-квест проєкту. Другий етап – пізнавальний – націлений переважно на зняття інформаційного, соціокультурного та комунікативного бар'єрів і включає завдання – переказ; журналістське завдання; компіляційне завдання; аналітичне завдання; завдання-переконання; оцінне завдання; завдання-досягнення консенсусу. Третій етап – продуктивний, націлений на зняття діяльнісного і креативного бар'єрів і включає у собі творче завдання; завдання-планування та проєктування, висновок.

Мотиваційний етап веб-квест проєкту включає вступ. Саме у вступі формується мотиваційно-оцінний компонент готовності студентів. У вступі студентам представляють проблему і фонову інформацію, тобто. формулюють мотивацію, пояснюючи, для чого потрібно виконати цей веб-квест, які вигоди

вони отримають від цього. Студентам необхідно осмислити ці переваги та оцінити їх. Важливо, щоб проблема «зачепила» студентів та не «відпускала» до кінця проєкту.

Пізнавальний етап, якого ми віднесли такі завдання: завдання переказ, компіляційне завдання, журналістське завдання, аналітичне завдання, завдання досягнення консенсусу, завдання оцінка.

Завдання є найважливішим елементом веб-квесту. У ньому полягає основна мета роботи тих, хто навчається, над проєктом, воно керує діями учасників квесту і спонукає їх до виконання завдань, закладених у проєкт його автором, тобто викладачем. Продумане і грамотно сформульоване завдання має бути достатньо важким, захоплюючим, спонукати учнів критично мислити, вдосконалювати знання, прирощувати компетенції. Ми склали завдання таким чином, щоб у ході вирішення завдання, виконуючи завдання, мінімізувати або усунути бар'єри, що перешкоджають участі студентів в академічній мобільності, тим самим підвищити рівень готовності студентів до неї.

Особливу увагу слід приділити формулюванню проблемного завдання та опису форми подання результатів виконання завдання, тобто чітко позначити яким має бути новий продукт, створений у результаті вирішення поставленого завдання. Т. Марч рекомендує елементарну, але дієву перевірку грамотності формулювання завдання. Якщо для виконання завдання, поставленого перед студентами у веб-квесті, можна скористатися даними з інтернету та не змінюючи їх, запропонувати вирішення заїдання, то завдання сформульоване не коректно. Якщо ні, необхідно відповісти ще одне питання: чи можна під час виконання завдання, використовуючи матеріал із різних джерел створити свій новий продукт. Якщо так, то завдання сформульовано правильно [цит.за: Delisio].

Пізнавальний етап. Завдання на переказ (*retelling tasks*). Такі завдання є прикладом елементарних завдань і не вимагають від студентів особливих навичок роботи в інтернеті. Інтернет використовується лише як джерело

інформації. Завдання на переказ слід включити до веб-квесту проєкту лише за умови, що:

- під час підготовки даного завдання студенти працюють лише з автентичним матеріалом;
- студенти вільні у визначенні принципів побудови змісту виступи та форми викладу інформації.

Компіляційне завдання (*compilation task*). Особливість компіляційного завдання полягає в тому, що для вирішення навчально-професійної задачі студенти використовують інформацію з різних оригінальних джерел, а потім зводять її в єдиний формат. Виконання студентами компіляційного завдання передбачає вибіркове сприйняття інформації, самостійну оцінку знайденої інформації та логічну організацію відібраних даних. Результат компіляції слід подати у вигляді нового продукту. Викладач контролює процес вирішення поставленого завдання та стежить, щоб:

- студенти самостійно знаходили інформацію не тільки з різних джерел, а й з різних джерел за форматом;
- студенти за основу взяли запропонований викладачем стандарт компіляції та доповнили його своїми напрацюваннями;
- студенти при створенні своїх власних критеріїв підбору матеріалів, що компілюються, зуміли аргументовано обґрунтувати спроможність своїх рішень;
- студенти брали участь у оцінці результатів своїх партнерів.

Журналістське завдання (*journalistic task*). Виконання цього завдання переміщає дисциплінарний дискурс у соціально-політичну сферу. Відомо, що знання схильні до множинності інтерпретацій, тому студенти, працюючи над цим завданням, повинні зібрати максимальну кількість інтерпретацій тих чи інших даних, а надалі подати їх у будь-якому з журналістських жанрів. Важливо наголосити на наступних моментах:

- студенти повинні чітко сформулювати для себе свою позицію до

здобутих фактів, щоб у викладанні інформації свідомо бути нейтральним;

- вивчаючи різні погляди враховувати соціально-політичний фон.

Аналітичне завдання (*analytical task*). Перед студентами стоїть завдання визначити взаємозв'язок реалій у окресленому контексті. У пошуках подібностей та відмінностей тих чи інших речей, студенти розуміють не тільки кореляцію даних явищ, але й набувають знань необхідних для професійного та особистісного становлення. Аналітичне завдання не тотожне простому аналізу, студенти використовують імплікацію даних. Наприклад, при порівнянні традицій двох країн, не просто виявити відмінності у традиціях цих країн, але проаналізувати чи впливають ці традиції і якою мірою на міжкультурну комунікацію між представниками цих країн.

Оцінне завдання (*judgment tasks*). Завдання такого типу вимагає наявності знань щодо процедур, що зстосовуються для оцінки. Ця вимога не виключає суб'єктивності в оцінці, але орієнтує на пріоритетне використання об'єктивних прийомів та методів оцінки. Викладач не нав'язує свою власну систему критеріїв, але студенти самі її розробляють та обґрунтовують виваженість кожного параметра, вдосконалюючи критичне мислення. Перед виконанням завдання викладач пропонує до уваги студентів приклади об'єктивних процедур оцінювання.

Завдання – переконання (*persuasion task*). Для вирішення неоднозначних ситуацій, питань студентам необхідно створити новий продукт, який дозволить вирішити питання на свою користь. Так, студенту потрібно використовуючи різні джерела, підібрати аргументи, авторитетні думки, що підтверджують правоту думки. Результат такого пошуку може бути представлений у різних форматах: усний виступ, дискусія з опонентами, мультимедійна презентація та інше. Незалежно від формату мають бути дотримані такі умови:

- аргументи та авторитетні думки з офіційних джерел;
- повага до погляду опонентів.

Завдання щодо досягнення консенсусу (*consensus building tasks*) є

аналогічним до завдання-переконання є завдання з досягнення консенсусу. Відмінною особливістю останнього є досягнення прийняттого рішення двох сторін, причому «опозиційна» сторона має бути зовнішньою, тобто. студенти можуть надіслати офіційний лист, опублікувати резолюцію та інше.

Продуктивний етап, спрямований на зняття діяльнісного та креативного бар'єрів та формування діялісно-креативного компонента готовності студентів до академічної мобільності, включає творче завдання; завдання-планування та проєктування, висновок.

Завдання з планування та проєктування (*design task*). Виконання цього завдання не обмежується дисциплінарними рамками, оскільки спонукає студентів до створення нового продукту чи плану дій задля досягнення професійних цілей. Це вимагає від студентів синтезу міждисциплінарних компетенцій. Новий продукт, створений в результаті вирішення цього завдання має:

- представляти інтерес для колег у професійній сфері;
- мати перспективу у розвитку професійної кар'єри;
- відповідати існуючим міжнародним вимогам.

Творчі завдання (*creative products task*). Таке завдання надає студентам свободу у своєму творчому прояві та обмежує їх лише певною темою. Новий продукт (картина, п'єса, мультимедійна презентація, постер, гра, пісня, веб-сайт тощо) оцінюється за наступними параметрами:

- неординарність та креативність у поданні матеріалу;
- чіткість авторської позиції;
- мовна культура;
- розкриття теми.

Висновок. Викладач підбиває підсумки, резюмує які компетенції набули студенти, на скільки підвищився їхній рівень готовності за окремими компонентами готовності та загалом, спонукає студентів до рефлексії, дає настанову на подальшу роботу з цієї теми.

Планування організації діяльності викладача у цій фазі також здійснюється за допомогою мультимедійних засобів, найбільш поширеними способами організації діяльності викладача у цьому контексті є:

- складання списків (послідовність дій на SCRUM дошці);
- складання таблиць, схем, діаграм;
- застосування карт знань (інтелект-карток).

Розглянемо один із функціональних засобів для роботи зі списками у текстових документах – сервіс «документи Google» (*Google Docs*). Це онлайн-офіс, що дозволяє працювати з багатьма видами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, опитувальними формами, анкетами, таблицями та діаграмами, організувати роботу з формулами, обчисленнями та розрахунками необхідних завдань. Викладачі, наприклад, можуть використовувати сервіс для обробки кількості балів, отриманих студентами у процесі виконання веб-проєкту.

Ще одним інструментом планування веб-проєкту можна назвати сервіс формування карт знань або ментальних карт (*mind maps*). Ці карти є блок-схемою, що складається з пов'язаних підзадач (подій), що допомагає наочно уявити весь процес вирішення поставленого завдання, чи то навчання, чи якесь інше діло. Сервіс створення ментальних карток можна застосовувати, використовуючи онлайн-ресурси, наприклад, *MindMeister* (<http://wwwv.mindmeister.com>) або *Xmind* (<http://www.xmind.net>).

Робота з картами на вказаних вище ресурсах досить проста і дає можливість пов'язувати інформаційні «вузли» (події), приєднувати до вузлів потрібні документи та гіперпосилання. Можна об'єднувати у групи необхідні елементи карти. Іноді у викладачів бувають труднощі з пошуком та подальшим зберіганням необхідного навчального матеріалу для певного навчального завдання. Подолати це можна використовуючи карти знань, наповнюючи їх матеріалами за потрібним завданням. Структура ментальних карт дозволяє створювати необхідний рівень деталізації та працювати в кожний момент часу тільки з потрібним рівнем аналізованого навчального

питання.

Загалом, у фазі проєктування у мультимедіа-середовищі викладач, поряд із загальними завданнями організації, змушений вирішити низку специфічних завдань, а саме: пошук та відбір джерел навчальної інформації; організація мережеских закладок; розробка навчальних матеріалів, способів їх зберігання та розповсюдження. Розглянемо ці завдання.

Пошук та організація роботи з джерелами навчальної інформації – проблема при включенні мультимедіа-технологій в освітній процес. З кожним роком обсяги електронної інформації з різної тематики зростають, і знайти в них щось дуже цінне дуже складно. Саме тому для ефективної роботи з ними необхідно детально вивчити інструменти пошуку. Існує безліч засобів пошуку в Інтернеті, наприклад, гіпермедіа. Однак, оскільки гіпертекст спочатку був створений лише для ефективного зберігання та пошуку інформації, і не передбачалося його використовувати в педагогічних цілях, використання гіпертекстової системи в освіті не має однозначного позитивного впливу на навчання. Освітні можливості багатьох гіпертекстів, які використовуються на заняттях, недостатньо проаналізовані, а їхня корисність і привабливість мають на увазі за замовчуванням.

Також досі не вивчено, які когнітивні процеси відбуваються у того, хто навчається під час пошуку інформації у відкритому гіпермедіа-середовищі Інтернету, за наявності там великої кількості інформації з недостовірним змістом. Проте, гіпермедіа-структура Інтернету високо цінується та позиціонується практично як ідеальний засіб навчання.

Щоб пошук інформації був ефективним та якісним, викладачеві необхідно його спеціально організувати. У зарубіжній педагогіці виявили феномен *getting lost in hyperspace*, тобто. втраченість у гіпертексті, коли від студентів під час пошуку вислизає метаструктура і вони починають хаотично тинятися по мережі. К. Бюссером була запропонована ідея вирішення цієї проблеми, що базується на принципі навігації в книзі, в якій можна за секунди знаходити інформацію через перегортання, перегляд заголовків, верхніх і

нижніх колонтитулів, для того, щоб отримати загальне уявлення про вміст гіпертексту, залишити коментарі та зробити закладки [цит.за: Dodge].

Існують такі стратегії навігації в Інтернеті:

- сканування (огляд великої кількості інформації, не вникаючи в глибину матеріалу);
- перегляд (слідування за посиланнями, доки виникне інтерес до докладнішого вивчення);
- пошук (цільовий систематизований пошук, як правило, у комбінації з індексованим алгоритмом пошуку);
- дослідження (перехід за посиланнями, виходячи з теми дослідження, намагаючись охопити все поле дослідження);
- блукання (несистематизоване слідування за посиланнями без чітко сформульованої мети, причому, як правило, людина кілька разів може повертатися до вже переглянутих сайтів).

Існують десятки великих та тисячі малих та спеціалізованих веб-вузлів, призначених для пошуку в Інтернеті, які об'єднані терміном «інформаційно-пошукові системи». Крім найбільш поширених, таких як *Google* (www.google.com), *AltaVista* (www.altavista.com), *Yahoo!* (www.yahoo.com), є менш відомі, але достатньо потужні:

1. *Britannica.com* (www.britannica.com). З цього вузла можна одночасно вести пошук в Інтернеті, Британській енциклопедії, базі даних, книгах.
2. *Copernic* (www.copernic.com). Безкоштовна утиліта *Copernic* одночасно звертається до більш ніж десяти пошукових механізмів, зіставляє результати, завантажує вибрані користувачем виявлені сторінки та дозволяє вести пошук у завантажених сторінках.
3. *Northern Light* (www.northernlight.com). Поряд із великим списком індексованих веб-сторінок, користувачам *Northern Light* надається платний доступ до унікальних спеціальних збірок статей. Вузол має потужний набір пошукових функцій і автоматично розміщує результати по папках, що містять

схожі матеріали. У цьому повнофункціональному порталі був вперше організований пошук за категоріями.

Для знаходження необхідного матеріалу потрібно використовувати не лише пошукові системи. До альтернативних джерел можна віднести:

- бібліотеки, каталоги та сховища інформації в електронному вигляді;
- професійні блоги;
- електронні довідкові посібники (енциклопедії);
- журнали заданої спрямованості;
- професійні спільноти.

Створення навчальних матеріалів супроводжується роботою з багатьма джерелами інформації. Знайдену інформацію не завжди зручно зберігати повністю або робити закладку на знайдене джерело. Якщо ж не зберегти знайдену інформацію або інформацію про джерело, то буде складно знайти його знову, коли він точно знадобиться. Процес розробки навчальних матеріалів можна зробити зручнішим та ефективнішим, якщо ми зможемо організувати окремі частини тексту, знайдені в Інтернеті, фрази чи зображення. Тобто зберігати та організувати лише ту частину матеріалу на сайті, яка потрібна. Для вирішення цього завдання існують нові послуги Інтернету. Наприклад, сервіс *Evernote* відмінно підходить для створення нотаток, збереження цікавих веб-сторінок, голосових повідомлень, фотографій візитних карток, для ведення списків справ та ін.

Знайдений та розроблений матеріал іноді потребує попередньої підготовки перед демонстрацією та передачею студентам. До підготовки можна віднести форматування навчального матеріалу, зміну та актуалізацію, сортування тощо. Наприклад, текстовий матеріал перед демонстрацією студентам зручно перевести у формат презентації, що складається зі схем, малюнків та графіків. Таблиці з числовими даними зручно представляти як діаграми і графіки.

Udutu (<http://www.udutu.com>) – безкоштовний сервіс для розробки

електронних курсів. Розробка курсу за допомогою *Udutu* не потребує знання програмування. Вся робота відбувається за допомогою візуальної побудови курсу, додавання різних елементів та контенту.

Сервіс *Udutu* працює практично з усіма форматами медіафайлів.

Зберігання навчальних матеріалів – ще одне важливе завдання викладача. Сучасний Інтернет надає безліч можливостей для зберігання файлів та папок, до яких може мати доступ не тільки викладач, а й його колеги, студенти. Існують явні переваги зберігання інформації на онлайн-сервісах:

- зручність доступу до файлів (з будь-якого комп'ютера у будь-який час);
- висока надійність збереження файлів (інформація на серверах періодично зберігається у вигляді резервної копії);
- зручність у пересиланні та розповсюдженні файлів (шляхом передачі лише посилання на файл).

До найвідоміших онлайн-сховищ можна віднести: *DropBox* (<https://www.dropbox.com>); *Clip2Net* (<http://clip2net.com>); *Box* (<http://box.net>).

Оскільки викладач часто використовує додатковий матеріал крім підручника, необхідно якимось чином передати студентам додаткову інформацію. Її можна використовувати в аудиторії, надати студентам для самостійного вивчення та опублікувати в Інтернеті для спільного доступу. Тобто постає завдання поширення навчальних матеріалів.

Традиційним способом доставки електронних навчальних матеріалів студентам є використання електронної пошти. При цьому доводиться розсилати матеріали окремо кожному студенту, або використовувати групи розсилки. Такий спосіб поширення буває дуже трудомістким і забирає багато часу. Вигідною альтернативою електронної пошти для поширення навчальних матеріалів (текстових, графічних, відео та ін.) є такі сервіси:

- *Google Docs* – створивши документ *Google* або папку документів, можна відкрити до них спільний доступ (*Share*) для студентів.
- *Slideshare* – послуги для розміщення презентацій (з можливістю

імпорту у власний інтернет ресурс). *Slideshare* (<http://www.slideshare.net>) – зручний соціальний сервіс, який дозволяє розміщувати презентації *PowerPoint* у форматі *Flash*. За допомогою ключових слів можна знайти презентації на будь-яку тему.

– *YouTube, Vimeo, Google videos* – послуги для розміщення відео (з можливістю імпорту у власний інтернет ресурс). Застосування мережевих відеосервісів – новий напрямок у педагогіці. Наприклад, можна використовувати матеріали колекцій сервісу *YouTube* для поглиблення лекційного матеріалу та додаткового матеріалу до практичних занять.

2.2 Фаза втілення

Використання мультимедійних технологій при проведенні занять в аудиторіях підвищує сприйняття матеріалу, що вивчається, а сам процес навчання стає більш ефективним, захоплюючим, насиченим, динамічним і незабутнім. Встановлено, що під час вербальних презентацій засвоюється лише 10% інформації. Це означає, що з підвищення ефективності вербальної презентації інформацію потрібно повторювати кілька разів. Якщо вербальна презентація супроводжується візуальними матеріалами, засвоєння інформації підвищується до 50%. Звідси можна дійти висновку, що використання візуальних засобів підвищує ефективність презентації у кілька разів. Дослідження також свідчать, що візуальні засоби скорочують середню тривалість пояснення матеріалу на 28%.

Розглянемо візуальні засоби супроводу аудиторних занять.

1. По-перше, це відеолекції та відеоконференції, презентації та виступи різних фахівців або викладачів у галузі, що розглядається, і т.ін. Представлені вище послуги розповсюдження та зберігання навчальної інформації дають можливість оперативно використовувати її (використовуючи Інтернет)

безпосередньо в аудиторії. Наприклад, якщо потрібна презентація знаходиться на сервісі *Google Docs* (або *Slideshare*), то не обов'язково її завантажувати або приносити на якомусь носії інформації, достатньо зайти на цей сервіс і відкрити потрібну презентацію. Корисно використовувати як власні матеріали, так й напрацювання інших компетентних авторів. Використовуючи Інтернет можна мати доступ до перегляду та вивчення виступів та відеолекцій професіоналів та фахівців у галузях, що цікавлять, у тому числі мають світове визнання. Можна виділити ряд надійних джерел, що містять різні відеоматеріали:

- <https://project.zu.edu.ua> – освітній портал вільного доступу; дає можливість переглядати фільми освітнього характеру на різні теми, дозволяє віртуально бути присутнім на лекціях у різних вузах (в т.ч. і в зарубіжних), побувати на авторитетній науковій конференції чи науково-популярній лекції з цікавої теми;

- TED.com – некомерційний сайт конференції (*Technology Entertainment Design*). Метою сайту конференції є поширення оригінальних думок та різноманітних унікальних ідей. Сайт містить лекції з різних тематик: науки і нових технологій, політики та глобальних проблем культури та мистецтва, бізнесу, розваг та багатьох інших. Лекції мають субтитри. Сервіс відбирає особливо значних фахівців (експертів) у кожному з напрямів;

- Teachertube.com — сайт сервісу, що містить багато корисного матеріалу для викладачів (аудіо та відео, текстові документи, презентації та ін.), представленого за дисциплінами та категоріями;

- *Google videos* – напрямок корпорації Google, орієнтований на пошук різноманітних відеоматеріалів. Сервіс знаходить найбільш підходящі відеоматеріали за запитом користувача, використовуючи всі доступні ресурси Інтернету.

2. По-друге, це веб-сайти проведення відеоконференцій, що містять віртуальні кімнати для навчання. Наприклад, *DimDim* або *WiZiQ*, дають можливість підвищити можливості організації аудиторних занять,

збільшуючи кількість студентів, які фізично не можуть бути присутніми в аудиторії, проте беруть участь у навчальному занятті через онлайн-трансляцію.

Використання сервісів відеоконференцій має низку переваг:

- можливість організації віртуального спілкування зі студентами;
- залучення нових викладачів та студентів до роботи над навчальним курсом;
- подання навчального матеріалу у вигляді презентацій та інших електронних форм;
- спільний спосіб роботи студентів та викладачів з навчальними матеріалами, наприклад, своєчасне виправлення даних, що нездійснено у традиційній демонстрації;
- можливість користувачів швидко обмінюватися не лише текстовими, а й графічними повідомленнями;
- обмін думками, ідеями, планами, темами спільних проєктів, таким чином розширюючи свій кругозір;
- можливість формування у партнерів навички комунікації, культури спілкування, вміння коротко та чітко формулювати думки;
- прищеплення навички дослідницької діяльності, моделюючи роботу творчої лабораторії;
- створювання мовного середовища, що сприяє розвитку потреби у освоєнні іноземної мови;
- викладач має можливість додавати нових студентів для участі у конференції.

3. Наступним способом забезпечення аудиторних занять є мультимедійна підтримка спільної роботи студентів. Мультимедійні технології дозволяють налагодити ефективну комунікацію між студентами та викладачем, а також професіоналами у галузі, що вивчається, ділитися матеріалами та планувати роботу.

Як інструменти спільної роботи можна використовувати блоги, соціальні мережі та сайти професійних спільнот, віртуальні класні кімнати та робочі середовища, групові календарі, сервіси для обміну повідомленнями та електронну пошту. Розглянемо лише соціальні мережі та професійні спільноти, а також вікі-середовища як найбільш типові інструменти організації спільної роботи студентів.

Соціальна мережа (*LinkedIn, Facebook, Telegram*) – інтерактивний, розрахований на багато користувачів веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Соціальна мережа спрямована на побудову спільнот в Інтернеті з людей зі схожими інтересами та/або діяльністю. Сайт є автоматизованим соціальним середовищем, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільним інтересом. До них належать і тематичні форуми, особливо галузеві, які активно розвиваються останнім часом. Використання соціальних мереж та професійних спільнот у навчальному процесі схоже на використання блогів. Різниця полягає в тому, що якщо блог веде одна людина, то спільноти об'єднують багатьох професіоналів, які обговорюють питання, що їх цікавлять, з певної тематики. Як бачимо, спільнота обговорює питання, що цікавлять, з різних сторін. Студенти мають можливість бути членами цих спільнот, і тоді спілкування зі студентами може виходити за рамки навчальної програми, у сенсі опрацювання та поглиблення знань, що підвищує зацікавленість у студентів до навчання.

Сервіс *Ning* (<http://www.ning.com>) – служить для створення професійних спільнот та мереж. Наприклад, до таких мереж можна віднести спільноти *E-learning.by* (<http://beleducation.ning.com/>) та *e-Learning PRO* (<http://www.elearningpro.ru/>).

Особливим інструментом забезпечення спільної діяльності студентів є вікі (*Wiki*). Це веб-сайт, у якому зміст і структура можуть змінюватися всіма зареєстрованими користувачами за допомогою інструментів, наявних на сайті. Можна редагувати будь-яку сторінку або починати написання нових. Для цього потрібний просто звичайний інтернет-браузер. Ще у вікі-середовищі

можна створювати глосарій.

Найчастіше участь у проєкті передбачає складання глосарію. Це пов'язано з тим, що найчастіше одне поняття має множинність інтерпретацій і перед учасниками проєкту стоїть завдання вибрати найбільш адекватне визначення, що підходить у рамках проєкту. Викладач може подати у вікі різні трактування одного й того ж терміна, які відбивають підходи різних наукових шкіл.

Після реєстрації в системі вікі, студенти аналізують вивішені викладачем визначення, можуть їх редагувати, пропонувати свої трактування, викладаючи тут свою аргументацію. Інтенсивність участі у складанні глосарію, зміст повідомлень є оцінкою роботи студентів. Така робота сприяє розвитку аналітичного мислення, оптимізує роботу з великою кількістю джерел інформації. Найбільш популярними сервісами для створення вікі-середовищ є:

- *PBWorks* (<http://pbworks.com/>),
- *SocialText* (<http://www.socialtext.com/>),
- *Wikispaces* (<http://www.wikispaces.com/>).

4. Вести спілкування зі студентами поза аудиторіями в мультимедіа-середовищі можна, використовуючи розглянуті вище інструменти. Але, на нашу думку, до найважливіших потрібно віднести блоги, професійні спільноти та *Twitter*.

Блог – це особиста сторінка на інтернет-сайті, створена для власних чи професійних цілей. Записи в блозі розміщуються у протилежному хронологічному порядку. Використання блогів дає студенту можливість:

- навчатися коли і де захочеш (потрібне бажання, комп'ютер та доступ до Інтернету);
- отримання найактуальнішої інформації; контакт та можливість ставити питання професіоналам (блогерам);
- брати участь у дискусіях, які пропонують популярні блогери, у тому числі відомі люди;

- розмістити виконані домашні завдання, творчу роботу.

До блогу можуть приєднатися: викладачі, тьютори та студенти групи.

Використання блогів навчальною групою студентів дозволяє їм:

- розміщувати тексти лекцій, презентацій, додаткових завдань, посилань на цікаві статті;

- обговорювати найцікавіші питання, спілкуватися після семінарів;

- інформувати про зміни у навчальному процесі. Виділимо платформи для розміщення блогів: www.livejournal.com, www.classblogmeister.com, www.blogger.com, www.wordpress.com.

Зростаюча популярність мікроблогінгу у світі змушує працівників освітньої галузі звертати увагу на цей дуже зручний сервіс. У багатьох університетах США вчитися за допомогою цього сервера стає звичайною практикою, адже короткі повідомлення можуть миттєво прочитати тисячі студентів і дозволяють стежити за тим, що відбувається в університеті в режимі реального часу.

Twitter (від англ. *twit* – «щебетати», «балакати») – інтернет-сайт, що є системою мікроблогів, що дозволяє користувачам відправляти короткі текстові повідомлення (до 140 символів), використовуючи веб-інтерфейс, SMS або сторонні програми-клієнти.

Зарубіжний досвід використання *Twitter* дозволяє зробити висновки щодо ефективності його використання у навчальному процесі. *Twitter* за останні пару років став дуже впізнаваним сайтом, тому студенти з цікавістю використовують цей сервіс під час занять. Ймовірно, застосування *Twitter* як одного з інструментів навчального процесу призводить до прихильного ставлення студентів до навчання.

Twitter є універсальним засобом зв'язку та дає нові можливості спілкування в аудиторіях та за їх межами. Його можна використовувати наступним чином:

- 1) публікація оголошень. Дозволяє швидко проінформувати користувачів про якусь значну подію. Наприклад, у разі змін у розкладі занять

студенти можуть оперативно дізнатися про це і планувати раціональніше свій час з урахуванням корекцій.

2) спосіб поділитись посиланнями. Маючи бажання поділитись цікавою інформацією зі своєю групою спілкування, розмістіть посилання на неї для завантаження чи перегляду на своїй сторінці у *Twitter*.

3) опитування чи анкетування. Можливо, це найшвидший шлях отримати контакт і відгук у групи людей з питання.

4) перегляд повідомлень відомих політиків, діячів науки та інших сфер діяльності. Відомі люди намагаються розміщувати свої думки на особистих *Twitter* сторінках. Щодня переглядаючи їх можна бути в курсі останніх подій з цікавої тематики.

5) широкомовне розповсюдження медіапродуктів через Інтернет (подкасти). Наприклад, викладачі іноземних мов можуть розміщувати посилання на подкасти з іноземної мови, які можна завантажити з веб-сайту, для перегляду або прослуховування на персональному комп'ютері або на медіа-програвачі.

Застосування усталених і сучасних методів навчання має на меті викликати інтерес у студентів до матеріалу, що вивчається, і залучення їх до активного діалогу.

5. Інформаційна взаємодія у навчальному процесі дозволяє зробити навчальний процес прозорим, динамічним та ефективним. Викладач підбирає необхідний студентам матеріал, передає його студентам, консультує окремо кожного студента чи групу, інформує про нові завдання, матеріали, навчальні заходи та дати здачі робіт. Інформаційне забезпечення процесу можна спростити, використовуючи наступні інструменти: електронну пошту, сервіси миттєвих повідомлень, групові календарі та джерела важливої навчальної інформації.

До сервісів для обміну повідомленнями або сервісів миттєвих повідомлень (месенджери, інтернет-пейджери) відносяться *ICQ*, *QIP*, *Skype*, *Google Talk*, *Viber*, *Telegram* та інші. Сервіси миттєвих повідомлень дають

змогу вести листування в режимі реального часу. Для студентів – це природний спосіб спілкування в Інтернеті. Можна використовувати його для персональних консультацій! студентів, швидких відповідей на запитання студентів та інших цілей.

Програми для голосового спілкування є окремим класом засобів комунікації, що дозволяють розмовляти через Інтернет в режимі реального часу. Все, що потрібно для їх використання – це комп'ютер з широкосмуговим доступом до мережі, динаміки та мікрофон.

Skype (<http://skype.com>) дозволяє безкоштовно розмовляти двом або декільком співрозмовникам, на комп'ютерах яких є встановлена програма, навушники та мікрофон.

Google Talk – програма для спілкування від компанії Google. Його можна використовувати як програмне забезпечення, що встановлюється на комп'ютер, так само, як і онлайн-сервіс при вході в свій Google-акаунт. Ця програма включає текстовий чат, голосовий чат, а також групові календарі (*Google Calendar*). Групові календарі у навчальному процесі дозволяють спростити планування навчальних заходів, своєчасно інформувати студентів про майбутні заходи, контрольні точки та дати здачі навчальних робіт.

2.3 Фаза рефлексії

Контрольні заходи спрямовані на оцінку знань студентів та можуть проводитись у вигляді іспитів, заліків, проміжних та підсумкових тестувань, письмових самостійних робіт, рефератів, есе, лабораторних, курсових та дипломних робіт, проєктів. Підготовка, проведення та оцінка контрольних робіт студентів дуже трудомістка. У рамках студентоцентрованого підходу необхідно залучити студента до процесу оцінювання роботи. Це можна зробити як на етапі постановки навчальної задачі, так і на етапі оцінювання.

На етапі постановки завдання студентам пропонуються на вибір різні види виконання завдання та колективно обговорюються критерії оцінки.

Для організації оціночної діяльності можна використовувати такі сервіси.

По-перше, спільний робочий простір для студентів (онлайн-офіс, віртуальний клас, спільні папки, сайт) дозволяє заздалегідь розміщувати завдання контрольних заходів, план їх виконання та критерії оцінки. Це дозволить студентам наперед планувати свій час на виконання контрольного заходу. Контрольні заходи можуть містити елементи спільної роботи або вивчення професійних джерел інформації (бази даних, блоги та ін.) з їх подальшим аналізом, обробкою та критикою. Таким чином, розглянуті раніше інструменти можна використовувати для підготовки контрольних заходів, роблячи їх різноманітнішими, цікавими і складними. (Винятком є сервіси для створення та проведення онлайн-тестування знань студентів, ми розглянемо це питання нижче.)

По-друге, крім підготовки змістовної частини контрольного заходу, корисно продумати й організаційні моменти: хто, коли і кому надає результати роботи, який спосіб комунікації буде використовуватися. Саме в цьому плані Інтернет-сервіси надають максимум можливостей. Це планування контрольних заходів у груповому календарі, обмін файлами, послуги миттєвих повідомлень тощо. Наприклад, електронні таблиці можна використовувати для розподілу підтем під час підготовки спільного завдання, встановлення термінів здачі робіт та консультацій. Файлові сховища (спільні бібліотеки документів) допомагають уникнути пересилання файлів. Кожен студент має свій файл, з яким він працює. Таким чином, можна у будь-який час переглянути хід виконання роботи студентом, проконсультувати його, показати помилки або нагадати про терміни здачі. Проведення контрольних заходів та використання для цих цілей мультимедійних технологій має визначатися доцільністю та здоровим глуздом їх використання.

Контрольний захід, що проводиться у формі тестування, також все

частіше проводиться за допомогою мультимедійних технологій, у тому числі за допомогою онлайн-сервісів. Для цього розроблено безліч рішень, що дозволяють автоматизувати процес створення тестових завдань. Наприклад, сайти:

1. *ClassMarker* (<http://www.classmarker.com>)
2. *Майстер-Тест* (<https://master-test.net>)
3. *Learningapps* (<https://learningapps.org>)
4. *Online test pad* (<https://onlinetestpad.com>)
5. *Classroom* (<https://classroom.google.com/u/0/h>)
6. *Quizizz* (<https://quizizz.com>)
7. *Kahoot* (<https://getkahoot.com>)

При цьому тестування студентів найбільше ефективно при проведенні проміжних атестацій та для самоперевірки. У цьому випадку студент після проходження тесту бачить рівень своїх досягнень та може скоригувати навчання, щоб підготуватися до підсумкового контрольного заходу.

Підбиваючи підсумки проведеного відбору технологічних ресурсів, представимо мультимедіа та інтернет ресурси, згруповані згідно фаз, завдань та етапів веб-квест проєкту та виділимо функції, які відібрані технологічні ресурси виконують.

2.4 Результати експериментального навчання

В рамках вивчення курсу іноземної мови на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, на виконання веб-проєкту було відведено як аудиторні заняття, так і години самостійної роботи.

Пояснимо цільове та змістовне наповнення завдань, що входять до розробленого веб-квесту проєкту “*My future successful career*”.

Формування мотиваційно-оцінного компонента.

Для розвитку таких показників як ототожнення себе з учасником академічної мобільності, розуміння всіх вигод від участі в академічній мобільності, необхідних для формування мотиваційно-оцінного компонента готовності студентів до академічної мобільності, у передмові ми представили студентам ситуацію на ринку праці, де потрібні фахівці, які вміють працювати у міжнародній команді. Залежно від спеціалізації студентів, з якими проводився проєкт, ми назвали провідні компанії у цій сфері діяльності, продемонстрували рейтинги компаній із заробітної плати та інше. Додатково ми продемонстрували студентам відеозаписи «колишніх» мобільних студентів, де вони ділилися результатами та враженнями від участі в академічній мобільності.

Існує найбільш поширена думка, що участь у академічній мобільності підвищує рівень володіння іноземною мовою. Безперечно, це так, але це не може бути єдиною та головною мотивацією для студента сільськогосподарського вишу. Ми продемонстрували, що академічна мобільність дозволяє студенту на практиці перевірити та оцінити рівень володіння компетенціями, що ранжуються роботодавцями, як ключові при працевлаштуванні, що дозволило нам уявити переваги від участі в академічній мобільності в іншому ракурсі. Найбільш значущими компетенціями є перелічені нижче, відібрані нами зі шкали компетенцій випускника вузу, складеного за матеріалами досліджень, проведених “*TUNING*”, “*Initiativ D21*”, Bridies Kolja, Minks Karl Heinz [Болонский], а також з урахуванням вимог Болонських документів.

Компетенції соціальної взаємодії:

- *written and oral communication in the native language* (студент активно використовує цю компетенцію у фазі аналізу можливостей академічної мобільності та у період узгодження формальних питань у базовому вузі);
- *knowledge of foreign language* (Під час перебування за кордоном

студенту необхідно володіти не лише розмовною мовою, щоб вирішувати побутові проблеми, а й професійною, оскільки навчання проводиться іноземною мовою. У ряді вишів це англійська мова, але є вищі навчальні заклади, які пропонують навчання мовою країни, в якій вищий навчальний заклад розташований);

- *understanding of the cultures and customs of other countries; acceptance of differences and multiculturalism;*

- *ability to work in an international environment;*

- *social communication, social interaction;*

- *ability to cooperate in interdisciplinary programs* (Оскільки модулі в базовому вузі та приймальному можуть не збігатися);

- *ability for oral presentation;*

- *the ability to take into account the points of view and interests of others.*

Системно-діяльнісні компетенції:

- *ability to analyze and synthesize;*

- *problem solving (the ability to apply knowledge in solving problems);*

- *ability to adapt to new situations;*

- *project management;*

- *moderation, the ability to manage a group.*

Компетенції самоорганізації та самоврядування:

- *self confidence;*

- *independent work*

- *ability to take responsibility;*

- *time management.*

Ціннісно-сміслові та політико-правові компетенції:

- *the ability to transfer acquired knowledge into social reality;*

- *adherence to social standards.*

Компетенції самостійної пізнавальної діяльності:

- *possession of the methods of cognition;*

– *ability to process growing information and knowledge of information technology* [Болонский].

Потім студенти в середньому протягом тижня обмінювалися у соціальних мережах своїми враженнями, залишали коментарі. Слід зазначити, що найбільш гостро у блозі обговорювалися питання, пов'язані з фінансовою стороною питання участі в програмах академічної мобільності. Студенти вважали, що для участі в академічній мобільності їм необхідне набагато вище фінансове забезпечення порівняно з навчанням у рідному виші. Позитивним моментом було те, що студенти дуже зацікавилися можливістю вже зараз шляхом участі в академічній мобільності впливати на свою професійну кар'єру в майбутньому. Зростання мотивації було пов'язане з розповідями та подальшою участю в дискусіях третіх осіб – колишніх мобільних студентів. Їхній приклад надихнув учасників веб-проєкту, оскільки це були історії студентів, які вже закінчили Університет чи навчаються на старших курсах.

Реалізуючи педагогічні умови – готовність викладача до ролі викладача-консультанта та використання мультимедійних технологій на всіх етапах веб-проєкту, а також залученість та відповідальність студентів за своє навчання – перед початком виконання завдань веб-квест проєкту студенти отримали графік виконання завдань веб-квест проєкту “*Schedule of assignments*”, тим самим набуваючи можливості самим планувати свій час і розподіляти підтеми між собою під час виконання спільних робіт. Також студенти отримали “*Resource reference for all project assignments*”, що дозволило усвідомити студентам нову роль викладача.

Формування інформаційного компонента.

Для формування інформаційного компоненту ми розвивали такі показники: знання більшості базових термінів, нормативної бази, основних фактів історії розвитку академічної мобільності, розуміння процесу академічної мобільності в контексті Європейського простору вищої освіти. Для цього ми розробили завдання-переказ *Terms and regulations*. Студентам було запропоновано відібрати та подати терміни та нормативні документи, які

стосуються Болонського процесу, Європейського простору вищої освіти, академічної мобільності. Обов'язковими для вивчення були такі поняття та терміни, як: *Bologna Process, European Higher Education Space, academic mobility, international cooperation of universities, credit-modular education system, quality of education*. Оскільки існують різні трактування термінів, ми скористалися вікі-середовищем. Проблема полягає у виборі поняття з безлічі визначень для використання у глосарії. Ми розглінули визначення академічної мобільності з акцентуванням на різні підходи: функціональний, культурологічний, особистісний, віртуальний, загальний, що об'єднує перераховані підходи, крім віртуального. Студенти, робочі місця яких повинні включати комп'ютер з виходом до Інтернету, після реєстрації в системі вікі, вивчали, редагували та пропонували своє бачення термінів, попередньо опублікованих нами у вікі. Якість заняття оцінювалося активністю учасників та змістом повідомлень. Додатково для самостійного вивчення студентам було запропоновано такі ресурси:

- [www.umo.msu.ru/docs/21 .pdf](http://www.umo.msu.ru/docs/21.pdf)
- <http://193.232.218.57/7pages-255>
- <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/>
- http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1290_en.htm
- <http://www.ehea.info/>
- <http://ec.europa.eu/ploteus/>

Як новий продукт, створений студентами, завдяки виконанню завдання, зроблено та викладено на сайті проєкту презентацію в *PowerPoint*, яка містила не лише терміни, а й коментарі до розуміння та використання термінів, а також проведено тестування на знання термінології та нормативів. Тестування було проведено за допомогою *QuizMaker* (<http://www.proprofs.com>).

Формування інформаційного та соціокультурного компонентів.

Для розвитку таких показників: знання традицій та менталітету та вміння адаптуватися до традицій чужої культури, наявність міжкультурної компетенції ми розробили компіляційне завдання «*Target countries*». Студенти

шляхом компіляції визначали найбільш привабливу країну для участі у академічній мобільності. Також вони розглянули привабливість України очима європейських студентів. Студенти самостійно розробили критерії відбору країн та обґрунтували свій вибір.

Продуктом виконання цього завдання був звіт на сайті проєкту у вигляді презентації. Над цим завданням працювали невеликими групами, і кожна група відбирала «свою» країну і потім обмінювалася результатами.

Для студентів пропонувалися такі ресурси:

- www.dietatsachenuieberdeutschland.de
- <http://wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F>
- <http://news.bbc.co.uk/nol/ukfsnews/hi/newsid7610000/newsid7618900/7618994.stm>

У цей період ми зіткнулися з тим, що в деяких міні-групах робота відбувалася не просто під керівництвом студента з вищим рівнем сформованості компонентів готовності, а найчастіше цей «керівник» сам знайшов весь матеріал, розділив його на учасників, і вони лише озвучили свої «ролі». Надалі при формуванні міні-груп та формулюванні завдання ми врахували цей факт.

Таким чином, реалізуючи педагогічну умову варіативності формування навчальних підгруп для виконання завдань веб-квест проєкту, слід неодноразово змінювати склад команд та приділити цьому особливу увагу.

Формування мотиваційно-оцінного компонента.

Більша увага приділялася розвитку оцінних показників: уміння критично аналізувати процеси, що відбуваються в рамках Болонських угод, функціонування академічної мобільності з урахуванням різноманітних факторів на основі високорозвиненого критичного мислення. Ми включили до веб-квесту проєкт журналістське завдання “*Programs, scholarships, grants*”. Необхідно було вивчити запропоновані програми з академічної мобільності, знайти та проаналізувати гранти та стипендії, які підходять для цієї групи

студентів. Новий продукт – рольова гра: інтерв'ю з представниками, які пропонують гранти та стипендії. Кожна з міні-груп готує інформацію щодо одного з грантів чи стипендій, потім виділяє одного представника, якому «журналісти» будуть ставити питання. Попередньо на занятті ми подивилися зі студентами відеозапис зустрічі представників університету Гумбольдта Берлін зі студентами, щоб студенти мали зразок подібних зустрічей.

Ресурси:

- http://www.rsci.ru/innovations/grants_forstudents/228751.php
- <http://xstudy.eu/>
- <http://www.sustainableinove.eu/>
- <http://www.daad.de/en/index.html>
- <http://www.iepuk.com/>
- <http://ec.europa.eu/ploteus/>
- http://ec.europa.eu/education/index_en.htm

Після виконання цього завдання, у фазі рефлексії студенти проранжували представлені програми та результати вивісили у різних соціальних мережах, залучаючи третіх осіб до обговорення. Найчастіше у таких дискусіях брали участь «колишні» мобільні студенти. Програми були представлені найрізноманітніші. Це і стипендії *UGRAD*, *DAAD*, *SUSI* і програма *Erasmus Mundus*, літні виробничі практики та ін. Одним з найчастіше повторюваних аргументів на користь цієї практики – не треба складати іспити за пропущений період, зарахується виробнича практика.

Для розвитку такого показника як міжкультурна комунікація та продовження формування соціокультурного компоненту ми розробили аналітичне завдання “*Why are foreigners sometimes annoying?*”

Студенти спілкувалися з учасниками академічної мобільності та з'ясували, з якими труднощами їм довелося зіткнутися під час перебування за кордоном. Які особливості менталітету викликали вони “*culture shock*”.

Новий продукт – проведення круглого столу на тему “*Why are foreigners*

sometimes annoying”. Студентами було зібрано та проаналізовано важливі серйозні, а часом курйозні події з життя колишніх мобільних студентів.

Ресурси:

- <http://www.kwintessential.co.uk/culture-vulture.php>
- <http://www.education.gouv.fr/cid162/les-grands-principes.html>

Цьому завданню ми приділили особливу увагу, оскільки високий рівень міжкультурної комунікації дуже важливий. Ця умова ґрунтується на тому, що веб-квест проєкт забезпечує формування необхідних для готовності студентів до академічної мобільності компетенцій, серед яких міжкультурна компетенція є однією з провідних.

Формування комунікативного компонента.

Для розвитку наступних показників необхідне чітко виражене вміння контактувати у групі та із зарубіжними колегами та реалізуючи педагогічну умову залучення «колишніх» мобільних студентів та студентів-учасників вхідної академічної мобільності, ми розробили творче завдання “*Successful students*”.

Студенти спілкувалися з людьми, які вже брали участь у академічній мобільності. Це були студенти цього ж вузу чи студенти інших вузів, інших країн. Ресурси:

- <http://www.alumniportal-deutschland.org/>
- http://www.po-nemezki.ru/hallo_deutschland/
- <http://www.daad.com>
- <http://blog.goethe.de/todoerasmus/>
- [http://eurostudent.his.de/wiki/index.php/Main Page](http://eurostudent.his.de/wiki/index.php/Main_Page)
- <http://www.em-a.eu/en/ema/success-stories.html>

Після спілкування студенти представили найуспішніших, на їхній погляд, мобільних студентів. Форма представлення була вільна. Найчастіше це були презентації.

Також для формування комунікативного компонента ми об'єднали два

завдання: завдання-переконавання та оціночне завдання та розробили завдання “*Casting interviews*”. При виконанні цього завдання студенти використовували вже знайомі програми академічної мобільності та включили їх у рольову гру, у процесі якої студенти проходили відбіркові співбесіди з представниками вишів, які приймають студентів за програмами академічної мобільності. Або з представниками фондів, які пропонують пройти конкурсний відбір отримання стипендії чи гранту, тобто. студенти виконували роль компетентних представників.

Критерії відбору студенти знаходили самостійно у програмах, за якими вони відбирали претендентів. Як зразок ми представили критерії відбору, які використовуються комісією під час відбіркових співбесід для участі у програмі академічної мобільності *Ukraine Student Academic Mobility (SAM) Programme*.

Ресурси:

- <https://www.britishcouncil.org.ua/en/programmes/education/sam-ukraine>
- <http://xstudy.eu/>
- <http://www.sustainablemove.eu/>
- <http://www.daad.de/en/index.html>
- <http://www.iepuk.com/>
- <http://ec.europa.eu/ploteus/>
- http://ec.europa.eu/education/index_en.htm

Формування діяльностно-креативного компонента. Розвиваючи такі показники як: наявність досвіду самостійної роботи (самостійний вибір програми, стипендії, маршруту, прийняття самостійних рішень), уміння ставити цілі, знаходити засоби для їх виконання, уміння працювати в команді, творчий потенціал у різних видах діяльності, ми розробили завдання щодо планування та проєктування “*Europass*”.

Це планування та проєктування своєї індивідуальної траєкторії навчання

та початку професійної кар'єри. Новий продукт – складання свого резюме Europass та портфолію іноземних мов. Планується, що до 2022 року понад 3 мільйони громадян об'єднаної Європи зможуть скористатися можливостями Europass для покращення свого становища на ринку праці та навчання протягом усього життя. До пакету документів *Europass* входять: Резюме *Europass (Europass CV)*, *Europass-Mobility* (Європас-мобільність), Додаток до диплому про вищу освіту, Портфолію іноземних мов, Додаток до свідоцтв про професійну освіту та навчання, будь-які інші документи, затвержені Комісією як елементи *Europass* [Положення].

Поки що у студентів немає всіх з перелічених вище документів, але вони поступово можуть його поповнювати. Ресурси:

- <http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/Europass+Documents/Europass+CV.csp>

- <http://www.europass-info>.

Усі студенти представили свої мовні портфолію – резюме Europass, але рівень виконання був різний.

Реалізуючи педагогічну умову діагностики результатів виконання кожного завдання веб-проєкту та, відповідно, відстеження рівня сформованості кожного з компонентів готовності до академічної мобільності, ми підготували шаблони оцінки окремих завдань (див. Додаток). Ми ґрунтувалися на зразках, наведених на наступних сайтах:

- <http://www.ncsu.edu/midlink/ho.html>;

- <http://www.esu5.org/techeacher/rubrics.htm>;

- <http://www.uwstout.edu/soe/profdev/rubrics.shtml>.

Наприкінці, ми підбили підсумки веб-квест проєкту. В результаті студенти з високим рівнем мотивації вже підбрали для себе програми академічної мобільності, в яких вони хотіли б брати участь та представили їх на заключному занятті. Деякі з цих студентів уже подали заяви для участі у відбіркових співбесідах. Студенти із середнім рівнем сформованості компонентів готовності намітили для себе траєкторію індивідуального

навчання. Студенти з низьким рівнем наголосили, що для ототожнення себе з учасниками академічної мобільності їм заважає низький рівень володіння іноземною мовою та нестача рішучості у прийнятті самостійних рішень.

У процесі реалізації моделі педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності нами відстежувалася динаміка забезпечення готовності студентів до академічної мобільності.

Результати діагностики показують, що педагогічні умови, створені задля формування мотиваційно-оцінного компонента, ефективні. Після виконання веб-квест проєкту більшість студентів мають високий рівень сформованості мотиваційно-оцінного компонента і лише 1,4% студентів, як і раніше, не ототожнюють себе з учасниками академічної мобільності та не розуміють усіх вигод академічної мобільності. Результати проведеної роботи переконали нас, що ефективне формування даного компонента можливе лише за реалізації таких педагогічних умов у процесі виконання веб-квесту проєкту, як актуалізація потреби студентів у формуванні готовності до академічної мобільності як професійно значущої якості; залученість та відповідальність студентів за своє навчання; залучення «колишніх» мобільних студентів та студентів-учасників вхідної академічної мобільності; активний аналіз різноманітних програм академічної мобільності.

Дослідження показало, що 86,8% студентів мають знання більшості базових термінів, нормативної бази, основних фактів історії розвитку академічної мобільності, чітке розуміння процесу академічної мобільності у контексті Європейського простору вищої освіти, що дозволяє їм упевнено орієнтуватися у програмах академічної мобільності. Високий рівень сформованості даного компонента було досягнуто завдяки використанню мультимедійних технологій, за допомогою яких було оптимізовано процес засвоєння знань.

Результати аналізу проведеної діагностики сформованості діяльнісно-креативного компонента показали, що такі педагогічні умови як: готовність викладача до ролі викладача-консультанта та використання мультимедійних

технологій на всіх етапах веб-проєкту; залученість та відповідальність студентів за своє навчання; залучення «колишніх» мобільних студентів та студентів-учасників вхідної академічної мобільності; активний аналіз різноманітних програм академічної мобільності; варіативність формування навчальних підгруп для виконання завдань веб-квест проєкту дозволяють ефективно збільшити високий рівень діяльнісно-креативного компонента та зменшити низький та середній рівні.

Соціальнокультурний компонент виявився у нашому експерименті найскладнішим. Це сталося у зв'язку з тим, що соціально-культурні підвалини формуються в людини протягом усього життя і важко їх змінити. Це підтвердили вихідні дані: 53,1% опитаних мали низький рівень сформованості соціокультурного компонента до експерименту. І все ж реалізувавши такі педагогічні умови: готовність викладача до ролі викладача-консультанта; залученість та відповідальність студентів за своє навчання; залучення «колишніх» мобільних студентів та студентів-учасників вхідної академічної мобільності; діагностика результатів виконання кожного завдання веб-проєкту та відповідно відстеження рівня сформованості кожного з компонентів готовності до академічної мобільності, спрямовані на формування даного компонента, нам вдалося досягти позитивних результатів сформованості середнього рівня (84,3 %).

Нам удалося досягти ефективних результатів у формуванні комунікативного компонента. 89,1% студентів мають високий рівень сформованості цього компонента завдяки залученню «колишніх» мобільних студентів та студентів-учасників вхідної академічної мобільності; варіативність сформованих груп; діагностики результатів виконання кожного завдання веб-проєкту та відповідно відстеження рівня сформованості кожного з компонентів готовності до академічної мобільності. Студенти були змушені контактувати з різними студентами, коли працювали в різних групах і на практиці підвищити свій рівень комунікації з іноземцями, студентами-учасниками вхідної академічної мобільності.

Студенти з високим рівнем готовності до академічної мобільності позиціонують себе майбутніми учасниками академічної мобільності, підтверджуючи це вибором для себе програм, у яких вони мають намір взяти участь. Вони мають вміння знайти відповідні програми академічної мобільності та оцінити їх, погоджуючи оцінку з тими вигодами та перевагами, які цінні для їхнього професійного зростання, демонструючи також вміння працювати з інформацією, аналізувати, систематизувати, встановлювати зв'язки з раніше вивченим матеріалом. Використання та оперування термінами та поняттями, пов'язаними з академічною мобільністю не становить для них труднощів. Вони набули досвіду прийняття самостійних рішень та досвіду співпраці з іншими. Високий рівень міжкультурної компетенції вони виявляють у знаннях менталітету і традицій інших народів, а й у вмінні приймати думку інших, відповідати за успіх комунікації з представниками інших культур. Їхню комунікацію відрізняє вміння слухати партнера зі спілкування, ефективно впливати на співрозмовника. Вони ставлять перед собою конструктивні цілі, генерують ідеї, знаходять багатоваріантні рішення, демонструють креативність.

ВИСНОВКИ

Академічна мобільність – це діяльність суб'єкта освітнього процесу, детермінована мінливими подіями в освітньому середовищі, результатом якої виступає самореалізація особистості в освіті та професії. Готовність до академічної мобільності – це готовність до діяльності суб'єкта освітнього процесу, детермінованою подіями, які змінюють освітнє середовище, результатом якої виступає самореалізація особистості в освіті та професії. Вона включає особисті якості, теоретичні знання, відповідні компетенції, що дозволяють брати участь в академічній мобільності.

Наявність власних стратегій щодо розширення академічної мобільності та динаміка їх реалізації в окремому виші та глобально в національній системі вищої освіти демонструють рівень інтеграції до Європейського простору вищої освіти, ступінь розвитку соціального виміру у сфері вищої освіти. Рівень розвитку академічної мобільності є одним із ключових показників якості освіти.

Проаналізувавши факти, які ускладнюють участь українських та європейських студентів у програмах академічної мобільності, ми об'єднали їх за рівнями, що сприяло структурному розумінню проблеми та проектування заходів щодо подолання бар'єрів участі в академічній мобільності. Виділено, відповідно до повноважень ухвалення рішення про академічну мобільність, три рівні: державний, вишівський, студентський.

Класифіковані бар'єри, що належать до рівня студента та частково вишу та ускладнюють розширення академічної мобільності, і знижують якість результатів від участі в ній: мотиваційний, інформаційний, оціночний, діяльнісний, соціокультурний, комунікативний, креативний.

Для реалізації процесу забезпечення готовності студентів до академічної мобільності засобами мультимедійних технологій у рамках виконання веб-квест проекту з метою усунення бар'єрів, що перешкоджають участі в

академічній мобільності, представлена структура готовності студентів до академічної мобільності як єдність наступних взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-оцінний, інформаційний, діяльнісно-креативний, соціокультурний, комунікативний.

Мотиваційно-оцінний: ототожнення себе з учасником академічної мобільності, розуміння всіх переваг від участі в академічній мобільності; вміння критично аналізувати процеси, що відбуваються у рамках Болонських угод, функціонування академічної мобільності з урахуванням різноманітних факторів на основі високорозвиненого критичного мислення.

Інформаційний: знання більшості базових термінів, нормативної бази, основних фактів історії розвитку академічної мобільності, розуміння процесу академічної мобільності в контексті Європейського простору вищої освіти.

Комунікативний: чітко виражене вміння контактувати у групі та із зарубіжними колегами.

Соціокультурний: знання традицій та менталітету та вміння адаптуватися до традицій чужої культури, наявність міжкультурної компетенції.

Діяльнісно-креативний: наявність досвіду самостійної роботи (самостійний вибір програми, стипендії, маршруту, прийняття самостійних рішень), уміння ставити цілі, знаходити засоби їх виконання, уміння працювати у команді; чітко виражений творчий потенціал у різних видах діяльності. Сукупність показників дозволяє визначити дійсний рівень готовності студентів до академічної мобільності.

Розроблено педагогічні умови, що впливають на ефективність формування готовності студентів до академічної мобільності в освітньому процесі вишу:

- актуалізація потреби студентів у формуванні готовності до академічної мобільності як професійно значущої якості;
- готовність викладача до ролі викладача-консультанта та використання мультимедійних технологій на всіх етапах веб-проєкту;

- залучення та відповідальність студентів за своє навчання;
- залучення «колишніх» мобільних студентів та студентів-учасників вхідної академічної мобільності;
- активний аналіз різноманітних програм академічної мобільності;
- варіативність формування навчальних підгруп для виконання завдань веб-квест проєкту;
- діагностика результатів виконання кожного завдання веб-проєкту та, відповідно, відстеження рівня сформованості кожного з компонентів готовності до академічної мобільності.

Розроблено модель педагогічного забезпечення готовності студентів до академічної мобільності, що включає шість блоків: цільовий (мета і завдання); методологічний (принципи та підходи); змістовний (веб-квест проєкт, що охоплює теоретичне та практичне навчання); технологічний (форми, засоби навчання, педагогічні умови); процесуальний (етапи); аналітико-результативний (критерії, рівні, результат).

Дослідно-експериментальна робота дозволяє також зробити висновок про те, що запропонований веб-квест проєкт представляє собою за форматом завершену алгоритмізовану послідовну процедуру, в якому етапи узгоджуються з послідовним зняттям виявлених бар'єрів академічної мобільності

Аналіз дослідно-експериментальної роботи показує ефективність відібраних нами технологічних ресурсів мультимедіа, які відповідають вимогам інформаційної своєчасності, варіативності формування динамічних навчальних підгруп, інтерактивності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/akademichna-mobilnist-yak-faktor-integracii-ukraini-u-svitoviy> (дата звернення: 8.09.2021).
2. Академічна мобільність. URL: https://vue.gov.ua/Академічна_мобільність (дата звернення: 2.12.2020).
3. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. Москва : Высшая школа, 1980. 368 с.
4. Байденко В. И. Болонский процесс : курс лекций. Москва : Логос, 2004. 256 с.
5. Байденко В.И. Основные тенденции развития высшего образования : глобальные и болонские измерения. Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2010. 352 с.
6. Беспалько О. В. Компоненти професійної мобільності майбутніх соціальних педагогів. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова*. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. 2012. Вип. 14. Ч. 2. С. 73–80.
7. Бердичевский А. Л. Соловьева Н.Н. Диалог культур на уроках родного и иностранного языков. *Иностранные языки в школе*. 2003. №6. С.5–11.
8. Беспалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия). Москва : Московский психолого-социальный институт, 2002. 352 с.

9. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. Москва : Педагогика, 2009. 191 с.
10. Библер В.С. Культура. Диалог культур: Опыт определения. *Вопросы философии*. 2009. №6. С. 31–43.
11. Болонская декларация: Европейское пространство высшего образования: Совместное заявление европейских Министров образования, подписанное в Болонье 19 июня 1999 г. URL: http://arqa.kz/wp-content/uploads/2018/10/Bolonskaya_deklaraciya_1999.pdf (дата звернення: 14.10.2021).
12. Болонский процесс: поиск общности европейских систем высшего образования (проект TUNING). Москва : Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2006. 210 с.
13. Бордовский В.А. Современные требования к структуре и содержанию непрерывного педагогического образования. *Подготовка специалиста в области образования (структура и содержание)*. Санкт-Петербург : Образование, 2004. С. 3–8.
14. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : методическое пособие. Москва : Высшая школа, 2001. 256 с.
15. Горлицкая С. И. Метод проектов в информатизации образования - обзор и реализация. *Вопросы Интернет-образования*. URL: http://vio.fio.ru/vio_03/resource/Print/art_4_4.html (дата звернення: 25.10.2021.).
16. Гринько В. Аналіз теоретичних підходів до вивчення феномену «професійна мобільність». *Молодь і ринок*. 2011. № 5. С. 127–131.
17. Гуляєва Н. М. Мобільність викладачів і студентів: проблеми та орієнтири. *Матеріали VI щорічної міжнародної конференції «Розбудова менеджмент-освіти в Україні»* (17–19 лютого 2005, м. Дніпропетровськ). Київ : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. С. 76-81.

18. Дашниц Н. Л. Методические рекомендации для учителей по использованию распределенного информационного ресурса сети Интернет в учебном процессе. URL: <http://itec.sfsu.edu/faculty/kferenz.html> (дата звернення: 02.11.2021).
19. Дерешко Б.Ю. Компьютерные технологии в образовании: новые возможности и перспективы. *Телекоммуникации и информатизация образования*. 2002, №4. С.78–85.
20. Держава не знає скільки українців навчаються за кордоном. URL: <http://osvita.ua/abroad/news/35490/> (дата звернення: 04.10.2020).
21. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности. Минск : БГУ, 2006. 175 с.
22. Захарова И.Г. Информационные технологии для качественного и доступного образования. *Педагогика*. 2002. №1. С. 27–34.
23. Зимняя И. А. Ключевые компетентности новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*. 2003. № 5. С. 18–29.
24. Калінічева Г. І. Академічна мобільність як складова європейського простору вищої освіти. *Вища освіта України*. Додаток 4. Том 1(19). 2010. Тематичний випуск Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. 576 с.
25. Калінічева Г. І. Вплив цивілізаційних чинників на академічну мобільність студентства. *Трибуна*. 2011. № 1–2. С. 24–35.
26. Кларин М .В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии (анализ зарубежного опыта). Рига : РИШЦ «Эксперимент», 2008. 180 с.
27. Копылова В. В. Методика проектной работы на уроках английского языка : методическое пособие. Москва : Дрофа, 2003. 96 с.
28. Костюк Т. О. Теоретико-методологічні засади державної політики у сфері інтернаціоналізації вищої освіти в Україні : автореф. дис. ...д.пед.н. : 25.00.01. Харків, 2020. 43 стр. URL: <https://kbuara.kh.ua/wp->

content/themes/kbuapa/filesforpages/science/kto_ref_20202809_1.pdf (дата звернення: 2.03.2021).

29. Ларионова М. В. Интеграционные процессы в образовании: европейский опыт. *Высшее образование сегодня*. 2006. № 2. С. 46–52.

30. Лукичев Г. А. Образование стран Европейского Союза устремлено в будущее. *Вопросы образования*. 2005. № 4. С. 47–52.

31. Обет Д. Международные программы по совместным и двойным степеням. URL: <http://www.ihe.nkaoko.kz/archive/265/2427/> (дата звернення: 20.09.2021).

32. Подшивалова Л.Н. Использование проектной методики на уроках иностранного языка. URL: <http://2001.pedsovetalledu.ru/news.php?n=521&c=47> (дата звернення: 16.08.2021).

33. Полат Е.С. Метод проектов. URL: <http://distant.ioso.ru/project/meth%20project/metod%20pro.htm> (дата звернення: 01.09.2021).

34. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/osvita-zakordonom/akademichna-mobilnist> (дата звернення: 12.11.2020).

35. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 156 с.

36. Рабочая программа группы по контролю за ходом Болонского процесса (BFUG) на 2005-2007 годы. URL: <http://www.bologna.ntf.ru/p43aal.html> (дата звернення: 02.07.2021).

37. Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы, перспективы использования. Москва : Школа-Пресс, 2004. 205 с.

38. Рябов Т.Н. Глобальное образование и проблемы межкультурной коммуникации. Межкультурная коммуникация. URL:

http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/m_komm/03.php (дата звернення: 24.10.2021).

39. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: учебное пособие. Москва : Народное образование, 2008. 256 с.

40. Скирда Т. С. Формування академічної мобільності майбутніх бакалаврів з міжнародних відносин у професійній підготовці : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2020. 21с.

41. Ставрук М. А. Содержание и организация академической мобильности студентов Финляндии : автореф. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.04. Сургут, 2011. 359 с.

42. Терновская Т. С. Использование новых образовательных технологий (case study) в обучении. URL: <http://www.ci.ru/.2001> (дата звернення: 15.10.2021).

43. Триндюк В. А. Формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу : автореф. дис. ...к.пед.н. : 13.00.04. Львів, 2017. 22 с. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1831/areftryndiukva.pdf> (дата звернення: 23.05.2021).

44. Тузлукова В. И., Розина И. Н. Телекоммуникационные проекты как форма межкультурной профессиональной коммуникации. URL: <http://rspu.edu.ru/ioumals/iouinal/lexicography/conference/tuzlukovarovozina.html> (дата звернення: 26.09.2021.)

45. Федосеев А. А. О моделях и методах использования информационных технологий в обучении. *Системы и средства информатики*. Москва : Наука, 2006. № 8. С. 54– 68.

46. Хеннингер М. Эффективные стратегии поиска в Internet. Москва : Центр-пресс, 2008. 160 с.

47. Хуторской А. В. Ключевые компетенции. Технология конструирования. *Народное образование*. 2003. №5. С. 55– 61.

48. Чистохвалов В. Н. Международное академическое сотрудничество. Москва : РУДН, 2008. 252 с.

49. Чистохвалов В. Н., Филиппов В. М. Состояние, тенденции и проблемы академической мобильности в Европейском пространстве высшего образования. Москва : РУДН, 2008. 162 с.

50. Чумаченко А. Академическая мобильность – важнейшая составляющая интернационализации и модернизации высшего образования. *Труды МГТА : электрон, журн.* 2011. № 1. URL: http://www.e-magazine.meli.ru/Vipusk_17/240__v17_Chutnachenko.doc (дата звернення: 25.11.2021).

51. Шеремет А. Н. Формирование академической мобильности будущих учителей информатики средствами информационных и коммуникационных технологий : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Москва, 2009. 24 с.

52. Шитікова С. П. Реалізація програм міжнародної співпраці Європейського союзу як механізм інтернаціоналізації вищої освіти України – теорія та методика управління освітою : автореф. дис....канд. пед. наук. : 13.00.06. Київ, 2019. 21 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/18-04-2019_Shytikova_autoreferat.pdf (дата звернення: 20.01.2021).

53. Шубина Н. Л. Организация индивидуально-ориентированного обучения: от гипотезы к практике. *Бюллетень ученого совета.* 2006. №7. С. 22–23.

54. Bauman J. (1998). Using e-mail with your students. *The Language Teacher.* №22(2). URL: <http://langue.hyper.chuba.ac.jp/jaIt/pub/tlt/98/feb/bauman.html> (accessed: 11.10.2021).

55. CIMO. Strengthening the Intenationalisation of Higher Education Institutions. Helsinki : CIMO, 2010. 42 p.

56. Delisio E. R. WebQuest Sends Students Back in Time. URL: http://www.educationworld.com/a_tech/tech073.shtml (accessed: 22.08.2021).

57. Dodge B. Some Thoughts About WebQuests. URL: <http://edweb.sdsu.edu/people/bdodgeAdodge.html> (accessed: 15.11.2021).
58. Dodge B. The WebQuest Design Process. URL: <http://webquest.sdsu.edu/designsteps/index.html> (accessed: 16.08.2021).
59. Dodge B. WebQuest Taxonomy: A Taxonomy of Tasks. URL: <http://webquest.sdsu.edu/taskonomy.html> (accessed: 23.08.2021).
60. Enhancing the Erasmus Experience: Papers on student mobility / ed. by C Way. Granada : Atrio, 2006. 263 p.
61. Exploring Student Mobility, Global Competence through Research. *International Educator*. 2006. Vol. 15. № 6. P. 12–23.
62. Gibbs G. Assessing Student Centred Courses. Oxford : Oxford Centre for Staff Learning and Development, 2005. 134p.
63. Hoffman D. Changing Academic Mobility Patterns and International Migration. *Journal of Studies in International Education*. 2009. Vol. 13. №3. P. 347–364.
64. Internationalization and Traid in Higher Education: Opportunities and Challenges. Paris : OECD, 2004. 317 p.
65. Kember D. A reconceptualisation of the research into university academics conceptions of teaching. *Learning and Instruction*. 2006. №7(3). P. 255–275.
66. Lea S. J., Stephenson D., Troy J. Higher Education Students' Attitudes to Student Centred Learning: Beyond “educational bulimia”. *Studies in Higher Education*. 2003. №28(3). P. 321–334.
67. Mapping Mobility. URL: http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc/publ/eurodata_en.pdf (accessed: 20.12.2020).
68. Papatsiba V. Student Mobility in Europe: An Academic, Cultural and Mental Journey, Some Conceptual Reflections and Empirical Findings. *International Perspectives on higher Education Research*. 2005. Vol. 3. № 7. P.29–65.

69. Schrock K. WebQuest in Our Future: The Teacher's Role in Cyberspace. URL: <http://school.discovery.com/schrockguide/webquest/webquest.html> (accessed: 2.09.2020).

70. The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade. *Communique of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education* (Leuven and Leuven-la-Neuve, 28-29 April). URL: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-675_en.htm (accessed: 2.04.2021).

71. The National Unions of Students in Europe. Bologna with students eyes. URL: <http://www.esib.org> (accessed: 22.10.2021).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

72. WebQuest Portal. URL: <http://www.webquest.org> (accessed: 05.10.2021).

73. WebQuest Taksonomy Cluster. URL: <http://projects.edtech.sandi.net/staffdev/tpss99/tasksimap> (accessed: 22.10.2021).

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the academic mobility of university students.

Subject of research can be defined as the process of pedagogical support of students' readiness for academic mobility with the use of multimedia technologies in the educational process of higher education.

The main aim of the paper consists in the development and experimental verification of the model of pedagogical support of students' readiness for academic mobility in the educational process of higher education.

It determined the accomplishment of such objectives as:

- to identify the essence of academic mobility, to clarify the meaning of "readiness for academic mobility" concept and determine its structure on the bases of psychological and pedagogical literature analysis;
- to identify and analyze factors-barriers that complicate student participation in academic mobility;
- to develop and test in research and experimental work a model of pedagogical support of students' readiness for academic mobility with the use of multimedia technologies.

It is proved that a model of pedagogical support of students' readiness for academic mobility includes six blocks: target (purpose and objectives); methodological (principles and approaches); meaningful (web-quest project, covering theoretical and practical training); technological (forms, teaching aids, pedagogical conditions); procedural (stages); analytical and effective (criteria, levels, results).

Key-words: *academic mobility, web quest, internationalization, project method, student-centered approach*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Білоногова Альона Андріївна, студентка 2 курсу, заочної форми здобуття освіти факультету іноземної філології спеціальності 035 філологія германські мови та літератури (переклад включно) перша - англійська освітньої програми мова і література (англійська), адреса електронної пошти belonogovaaa@ukr.net підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Розвиток академічної мобільності майбутніх вчителів англійської мови у процесі професійної підготовки» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____